ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.9.2022
COM(2022) 483 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Έκθεση σχετικά με το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) λόγω της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου

SURE: Δύο χρόνια μετά

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η παρούσα έκθεση είναι η τέταρτη εξαμηνιαία έκθεση σχετικά με το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE). Επιβεβαιώνει τα πορίσματα των προηγούμενων εκθέσεων, παρουσιάζει τις λειτουργίες και τη χρήση του μέσου έως σήμερα και επανεξετάζει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις του. Το SURE είναι ένα μέσο για την αντιμετώπιση της κρίσης, μεγέθους 100 δισ. EUR, το οποίο δημιούργησε η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με σκοπό να συνδράμει τα κράτη μέλη στην προστασία των θέσεων εργασίας και των εισοδημάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19. Το SURE αποτελεί επίσης ισχυρή έκφραση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών μέσω της ΕΕ: όλα τα κράτη μέλη συμφώνησαν να παράσχουν διμερείς εγγυήσεις στην ΕΕ, ώστε η Ένωση να μπορεί να δανείζεται από τις αγορές με πολύ ευνοϊκούς όρους για να χρηματοδοτεί δάνεια στο πλαίσιο του SURE.

Ένα νέο μέσο που τέθηκε γρήγορα σε εφαρμογή ως απόκριση στις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας

Η εφαρμογή του μέσου ήταν ταχεία και ομαλή. Στο πλαίσιο της αρχικής απόκρισης της ΕΕ στην πανδημία, η Επιτροπή πρότεινε τον κανονισμό SURE στις 2 Απριλίου 2020 και ο κανονισμός εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 19 Μαΐου 2020. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο των 100 δισ. EUR κατέστη διαθέσιμο στις 22 Σεπτεμβρίου 2020, αφού όλα τα κράτη μέλη υπέγραψαν τις συμφωνίες εγγύησης. Η Επιτροπή επίσπευσε την εφαρμογή του μέσου, συνεργαζόμενη στενά με τα κράτη μέλη. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδοτικής συνδρομής που χορηγήθηκε εκταμιεύθηκε σε μόλις επτά μήνες, από τον Οκτώβριο του 2020 έως τον Μάιο του 2021. Τον Μάρτιο του 2022 πραγματοποιήθηκε περαιτέρω εκταμίευση για τη διευκόλυνση των κρατών μελών που προτίμησαν να λάβουν κονδύλια αργότερα.

Είναι η πρώτη φορά που η ΕΕ εξέδωσε κοινωνικά ομόλογα για τη χρηματοδότηση της χρηματοδοτικής συνδρομής SURE στα κράτη μέλη. Εκτός από τις απαιτήσεις του κανονισμού SURE, η παρούσα έκθεση παρουσιάζει επίσης τη σχετική υποβολή στοιχείων σύμφωνα με το πλαίσιο κοινωνικών ομολόγων EU SURE και επιβεβαιώνει ότι οι δαπάνες του SURE είναι πλήρως εναρμονισμένες με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Τον Μάρτιο του 2022 η Επιτροπή εξέδωσε με επιτυχία επιπλέον κοινωνικά ομόλογα SURE ύψους 2,2 δισ. EUR. Η μεγάλη υπερκάλυψη των εκδοθέντων ομολόγων καταδεικνύει περαιτέρω την εμπιστοσύνη των επενδυτών στην ικανότητα χρηματοδότησης της ΕΕ και στην ευρωστία του προγράμματος SURE. Μετά την εν λόγω 8η συναλλαγή και εκταμίευση κοινωνικών ομολόγων SURE, είχαν εκταμιευθεί 91,8 δισ. EUR χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE σε 19 κράτη μέλη, ποσό που αντιστοιχεί σχεδόν στο σύνολο του ποσού που χορηγήθηκε από το Συμβούλιο (93,3 δισ. EUR, μετά την πρόσφατη εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για τη Ρουμανία).

Η συνεχιζόμενη χρήση του SURE από τα δικαιούχα κράτη μέλη

Η παρούσα έκθεση επιβεβαιώνει την προηγούμενη εκτίμηση ότι το 2020, όταν ξέσπασε η πανδημία, το SURE κάλυψε περίπου 31,5 εκατομμύρια άτομα και 2,5 εκατομμύρια

επιχειρήσεις. Οι αριθμοί αυτοί αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ένα τρίτο της συνολικής απασχόλησης και του συνόλου των επιχειρήσεων στα δικαιούχα κράτη μέλη. Οι ΜΜΕ είναι οι κύριοι αποδέκτες της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE. Οι τομείς που έλαβαν τη μεγαλύτερη στήριξη ήταν οι υπηρεσίες που απαιτούν στενή επαφή (υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης, χονδρικό και λιανικό εμπόριο) και η μεταποίηση.

Το 2021, ιδίως κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, κατά το οποίο η πανδημία εξακολουθούσε να έχει καταστροφικές συνέπειες, το SURE εξακολούθησε να στηρίζει περίπου 9 εκατομμύρια άτομα και πάνω από 800 000 επιχειρήσεις. Τα μέτρα οικονομικής στήριξης εξακολούθησαν να είναι απαραίτητα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021, αλλά στη συνέχεια καταργήθηκαν σταδιακά, καθώς ο αντίκτυπος της πανδημίας στην οικονομία και στην υγεία μετριάστηκε αργότερα κατά τη διάρκεια του έτους, λόγω των εμβολιασμών και της προσαρμογής των οικονομιών στις αλλαγές που επέφερε η πανδημία COVID-19.

Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022, όταν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του SURE είχε σταδιακά καταργηθεί, αρκετά κράτη μέλη παρέτειναν τα οικεία συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας λόγω πανδημίας. Τα περισσότερα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιούσαν πλέον το SURE το 2022 και, καθώς μετριάζονταν οι επιπτώσεις της πανδημίας, οι μηνιαίες δαπάνες του SURE μειώθηκαν σε αμελητέα ποσά. Ταυτόχρονα, εκτιμάται ότι οι μειωμένες δαπάνες το 2022 εξακολουθούν να στηρίζουν περίπου 220 000 άτομα και 10 000 επιχειρήσεις σε τρία κράτη μέλη.

Σχεδόν όλες οι προβλεπόμενες δημόσιες δαπάνες στο πλαίσιο του SURE έχουν πλέον πραγματοποιηθεί. Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE αναμένεται πλέον να ανέλθουν σε 119 δισ. EUR στα δικαιούχα κράτη μέλη. Το ποσό αυτό υπερβαίνει κατά πολύ τη συνολική χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε (93 δισ. EUR), δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν συμπληρώσει τη χρηματοδότηση μέσω του SURE για επιλέξιμα μέτρα με εθνική χρηματοδότηση, κάτι που καταδεικνύει τη σημασία των μέτρων που στηρίζονται από το SURE για τα κράτη μέλη. Το ήμισυ των συνολικών δημόσιων δαπανών για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE διατέθηκε σε συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας. Ένα τρίτο διατέθηκε σε παρόμοια μέτρα για τους αυτοαπασχολούμενους. Το υπόλοιπο των δημόσιων δαπανών διατέθηκε σε μέτρα επιδότησης μισθών και σε μέτρα που αφορούν την υγεία. Ο επικουρικός χαρακτήρας των δαπανών που αφορούν την υγεία, μόλις 3,2 % των συνολικών δαπανών, επιβεβαιώθηκε ακόμη μια φορά, ενώ το 38 % εξ αυτών αφορούσε μέτρα που ελήφθησαν στον χώρο εργασίας για να διασφαλιστεί η ασφαλής επανέναρξη των δραστηριοτήτων, όπως προτείνεται από τον κανονισμό SURE.

Η απορρόφηση της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE είναι υψηλή για τη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών και εξετάζεται σε δύο κράτη μέλη όπου ήταν χαμηλότερη. Τον Ιούλιο του 2022 το Συμβούλιο τροποποίησε την εκτελεστική απόφαση για τη Ρουμανία, ώστε να συμπεριλάβει 21 πρόσθετα μέτρα και να μειώσει το χορηγούμενο ποσό στο ποσό που έχει ήδη εκταμιευθεί (3 δισ. EUR). Αυτό μείωσε σημαντικά το μεγάλο χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση που επισημάνθηκε στις προηγούμενες εξαμηνιαίες εκθέσεις, κατά περίπου τρία τέταρτα. Στην Πολωνία, επιβεβαιώθηκε ένα μέτριο χάσμα στην απορρόφηση μεταξύ των συνολικών δαπανών και του χορηγηθέντος ποσού. Βρίσκεται σε εξέλιξη τεχνικός διάλογος με

την Επιτροπή για τη συμπερίληψη πρόσθετων επιλέξιμων μέτρων στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η εφαρμογή της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE θα παραμείνει υπό στενή παρακολούθηση και στα δύο κράτη μέλη.

Επικαιροποιημένη εκτίμηση των επιπτώσεων του SURE

Η πολιτική απόκριση στην κρίση της νόσου COVID-19, συμπεριλαμβανομένου του SURE, απέτρεψε αποτελεσματικά την ανεργία για 1,5 εκατομμύριο άτομα το 2020. Η αύξηση της ανεργίας το 2020 στα δικαιούχα κράτη μέλη ήταν πολύ μέτρια, παρά τη μεγάλη μείωση της οικονομικής παραγωγής, και σημαντικά χαμηλότερη από το αναμενόμενο. Αυτό επιτεύχθηκε με τη διατήρηση των μισθωτών στις επιχειρήσεις τους και με τη διατήρηση της δραστηριότητας των αυτοαπασχολούμενων, κάτι που εμπόδισε επίσης την αύξηση της ανισότητας στην αγορά εργασίας μέσω της μείωσης της διασποράς των ποσοστών ανεργίας, ιδίως μεταξύ των δικαιούχων του SURE. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις εξελίξεις που σημειώθηκαν μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Η προστασία της απασχόλησης κατά τα πρώτα δύο έτη της πανδημίας οδήγησε επίσης σε ταχύτερη ανάκαμψη το 2021 σε σύγκριση με προηγούμενες κρίσεις. Τα στοιχεία ερευνών δείχνουν ότι το SURE στήριξε τους τομείς που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία το 2021. Οι δαπάνες του SURE συγκεντρώθηκαν επίσης στο πρώτο εξάμηνο του έτους, όταν τα μέτρα ανάσχεσης ήταν αυστηρότερα. Αυτό υποδηλώνει ότι το SURE επικεντρώθηκε στις πλέον πιεστικές ανάγκες στηρίζοντας τους τομείς που επλήγησαν περισσότερο.

Εκτιμάται τώρα ότι τα κράτη μέλη έχουν εξοικονομήσει συνολικά 8,5 δισ. EUR σε πληρωμές τόκων χάρη στη λήψη χρηματοδοτικής συνδρομής μέσω του SURE. Το ποσό αυτό αυξήθηκε με την 8η συναλλαγή SURE τον Μάρτιο του 2022.

Η συνέχιση των έκτακτων περιστάσεων που δικαιολογούν το SURE

Ενώ τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της νόσου COVID-19 αναμένεται να καταργηθούν σταδιακά με ολοένα ταχύτερο ρυθμό, η αναζωπύρωση της πανδημίας στην ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί κίνδυνο για το μέλλον. Ενώ τα περισσότερα κράτη μέλη κατάργησαν σχεδόν εξ ολοκλήρου τους περιορισμούς που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19 κατά τη διάρκεια του 2022, η αναζωπύρωση του ιού τον χειμώνα εξακολουθεί να αποτελεί κίνδυνο.

Το υπόλοιπο της χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE θα παραμείνει διαθέσιμο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Πάνω από 6 δισ. EUR χρηματοδοτικής συνδρομής παραμένουν επί του παρόντος διαθέσιμα, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Το ποσό αυτό είναι πιθανό να μειωθεί σημαντικά έως το τέλος του 2022, δεδομένου ότι αρκετά κράτη μέλη εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τη λήψη πρόσθετης χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση είναι η τέταρτη εξαμηνιαία έκθεση σχετικά με το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE). Το SURE θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) τον Μάιο του 2020 με σκοπό να συνδράμει τα κράτη μέλη στην προστασία των θέσεων εργασίας και των εισοδημάτων των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19[1]. Παρέχει στα κράτη μέλη που το αιτούνται ενωσιακή χρηματοδοτική συνδρομή (έως 100 δισ. EUR) υπό μορφή δανείων με ευνοϊκούς όρους. Σκοπός των δανείων είναι να συμβάλουν στη χρηματοδότηση των συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας των κρατών μελών ή παρόμοιων μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία των μισθωτών και των αυτοαπασχολουμένων, καθώς και στη χρηματοδότηση, επικουρικά, ορισμένων μέτρων που αφορούν την υγεία, ιδίως στον χώρο εργασίας.

Η παρούσα εξαμηνιαία έκθεση αποτελεί νομική υποχρέωση. Εκδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου (στο εξής: κανονισμός SURE)[2] για την εκπλήρωση της υποχρέωσής της να υποβάλλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (ΟΔΕ) και την Επιτροπή Απασχόλησης[3]. Η επόμενη έκθεση θα εκδοθεί έως το τέλος Μαρτίου του 2023. Η καταληκτική ημερομηνία για τη συμπερίληψη των πληροφοριών στην παρούσα έκθεση ήταν η 7η Ιουνίου 2022 για την υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη, και η 28η Αυγούστου 2022 για τα επιδημιολογικά δεδομένα[4].

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει νέα ή επικαιροποιημένα στοιχεία που επιβεβαιώνουν, τον Ιούνιο του 2022, τις θετικές αξιολογήσεις του SURE που παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες εξαμηνιαίες εκθέσεις. Τα κύρια πορίσματα της έκθεσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Περίπου 31,5 εκατομμύρια άτομα και 2,5 εκατομμύρια επιχειρήσεις εκτιμάται ότι καλύφθηκαν από το SURE το 2020.
- 9 εκατομμύρια άτομα και πάνω από 800 000 επιχειρήσεις καλύφθηκαν από το SURE το 2021 σε 13 κράτη μέλη, με σαφή σταδιακή κατάργηση το 2022, όταν καλύφθηκαν 220 000 άτομα και 10 000 επιχειρήσεις σε 3 κράτη μέλη.

---

[1] Το SURE αποτελεί συνέχεια των πολιτικών κατευθύνσεων της Επιτροπής για την περίοδο 2019-2024, στο πλαίσιο των οποίων προτάθηκε ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Αντασφάλισης Παροχών Ανεργίας για την προστασία των Ευρωπαίων πολιτών και τον περιορισμό της πίεσης στα δημόσια οικονομικά κατά τη διάρκεια εξωτερικών κραδασμών. Μετά την έξαρση της νόσου COVID-19 στην Ευρώπη, το εν λόγω μέσο θεσπίστηκε βάσει της πρότασης της Επιτροπής της 2ας Απριλίου 2020.

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2020, σχετικά με τη θέσπιση ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) λόγω της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 159 της 20.5.2020, σ. 1) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0672&from=en).

[3] Σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση σχετικά με τη χρήση της χρηματοδοτικής συνδρομής, συμπεριλαμβανομένων των ανεξόφλητων ποσών και του εφαρμοστέου χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής στο πλαίσιο του SURE, καθώς επίσης σχετικά με τη συνέχιση της ύπαρξης των έκτακτων περιστάσεων που δικαιολογούν την εφαρμογή του κανονισμού SURE (της πανδημίας COVID-19).

[4] Όλοι οι πίνακες στο πλαίσιο της υποβολής εκθέσεων υποβλήθηκαν αρχικά έως τις 7 Ιουνίου 2022 (με εξαίρεση την Πορτογαλία, η οποία υπέβαλε στις 27 Ιουνίου 2022). Επιπλέον, μετά την εν λόγω ημερομηνία παρασχέθηκαν ορισμένες ήσσονος σημασίας διευκρινίσεις σχετικά με τα στοιχεία.

- Σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα εθνικά μέτρα για την αγορά εργασίας που στηρίζονται από το SURE έχουν συμβάλει αποτελεσματικά στην αποτροπή της ανεργίας για περίπου 1,5 εκατομμύριο άτομα το 2020.
- Το εν λόγω μέτρο πολιτικής συνέβαλε επίσης στη μείωση της ανισότητας στην αγορά εργασίας μέσω της μείωσης της διασποράς των ποσοστών ανεργίας, ιδίως μεταξύ των δικαιούχων του SURE.
- 19 κράτη μέλη έλαβαν χρηματοδοτική συνδρομή στο πλαίσιο του SURE, εκ των οποίων 7 έλαβαν πρόσθετη συμπληρωματική στήριξη[5].
- Έχουν διατεθεί περισσότερα από 93 δισ. EUR —μετά τη μείωση του χορηγηθέντος ποσού σε ένα κράτος μέλος— και έχουν εκταμιευθεί σχεδόν 92 δισ. EUR.
- Το ήμισυ της χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE διατέθηκε από τα κράτη μέλη για τη στήριξη συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας, ενώ το ένα τρίτο διατέθηκε σε παρόμοια μέτρα για τους αυτοαπασχολούμενους.
- Το 3,2 % διατέθηκε σε μέτρα που αφορούν την υγεία, τα οποία είναι «επικουρικά» σύμφωνα με τον κανονισμό SURE. Πάνω από το ένα τρίτο του ποσού αυτού αφορούσε μέτρα που ελήφθησαν στον χώρο εργασίας.
- Η απορρόφηση της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE είναι υψηλή για 17 από τα 19 δικαιούχα κράτη μέλη.
- Η απορρόφηση έχει βελτιωθεί σημαντικά σε ένα κράτος μέλος, μετά την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου, και παρακολουθείται στενά σε άλλο ένα κράτος μέλος[6].
- Πέραν των κοινωνικών παροχών και των παροχών απασχόλησης, εκτιμάται ότι τα κράτη μέλη έχουν εξοικονομήσει 8,5 δισ. EUR από πληρωμές τόκων.
- Περισσότερα από 6 δισ. EUR παραμένουν διαθέσιμα στο πλαίσιο του SURE τουλάχιστον έως το τέλος του 2022, δηλαδή εφαρμόζεται η διάταξη λήξης ισχύος ελλείψει παράτασης, η οποία θα απαιτούσε απόφαση του Συμβουλίου βάσει πρότασης της Επιτροπής με το σκεπτικό των συνεχιζόμενων οικονομικών διαταραχών που οφείλονται στην πανδημία COVID-19.

Η παρούσα έκθεση επικαιροποιεί τις πληροφορίες που περιέχονται στις πρώτες τρεις εξαμηνιαίες εκθέσεις για το SURE και παρέχει κάποιες επιπλέον αναλύσεις. Καλύπτει τις θεσμικές εξελίξεις από την καταληκτική ημερομηνία της τρίτης έκθεσης στις αρχές Μαρτίου 2022, συμπεριλαμβανομένης της εκταμίευσης 2,2 δισ. EUR τον Μάρτιο και της τροποποίησης της εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου, ώστε η Ρουμανία να αντιμετωπίσει το χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση. Η ανάλυση που περιλαμβάνεται στις προηγούμενες εκθέσεις επικαιροποιείται, ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες των κρατών μελών που καλύπτονται από το SURE —βάσει εξαμηνιαίων εκθέσεων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη τον Ιούνιο του 2022— και τον εκτιμώμενο αντίκτυπο του SURE —με βάση τα τελευταία μακροοικονομικά

[5] Η πρόταση της Επιτροπής στις 25 Αυγούστου 2022 για χορήγηση συμπληρωματικής στήριξης στη Βουλγαρία εξετάζεται επί του παρόντος από το Συμβούλιο.

[6] Εν προκειμένω, η απορρόφηση ορίζεται ως ο βαθμός στον οποίο ένα κράτος μέλος δαπανά τη χρηματοδότηση που χορηγήθηκε από το Συμβούλιο για επιλέξιμα μέτρα. Στη Ρουμανία το χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση μειώθηκε σημαντικά λόγω της προσθήκης νέων μέτρων και της μείωσης του χορηγηθέντος ποσού, ενώ η Πολωνία τελεί υπό στενή παρακολούθηση.

στοιχεία. Εξετάζει λεπτομερέστερα τις εξελίξεις το 2022, ιδίως όσον αφορά την κάλυψη των μισθωτών, των αυτοαπασχολούμενων και των επιχειρήσεων.

Στην επόμενη εξαμηνιαία έκθεση για το SURE θα διεξαχθεί μια πιο εμπεριστατωμένη εξέταση ειδικά των συστημάτων λογιστικών και λοιπών ελέγχων, με άμεσο στόχο τη διασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη δανειακή συμφωνία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν την ορθή χρήση των κονδυλίων σε εθνικό επίπεδο, να προλαμβάνουν τις παρατυπίες και την απάτη και να ανακτούν κονδύλια που αποτέλεσαν αντικείμενο κατάχρησης, σύμφωνα με τον κανονισμό SURE και διμερείς δανειακές συμφωνίες. Για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν τα αναγκαία συστήματα για την τήρηση της υποχρέωσης αυτής, η Επιτροπή διεξήγαγε ad hoc έρευνα στις 18 Ιανουαρίου 2022. Τα αποτελέσματα αναφέρθηκαν στην τρίτη εξαμηνιαία έκθεση. Η Επιτροπή σκοπεύει να δώσει συνέχεια στην εν λόγω έρευνα για να επικαιροποιήσει και να συμπληρώσει τις πληροφορίες που έχουν ήδη συλλεχθεί και να υποβάλει σχετικά στοιχεία στην επόμενη —πέμπτη— έκθεση.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε πέντε ενότητες. Στην ενότητα I περιγράφεται η χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των εκταμιευθέντων και των ανεξόφλητων ποσών και του αντίστοιχου χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής. Στην ενότητα II συνοψίζονται οι συνολικές δημόσιες δαπάνες των κρατών μελών σχετικά με εθνικά μέτρα που στηρίζονται από το SURE[7]. Στην ενότητα III επικαιροποιείται και επεκτείνεται η αξιολόγηση των επιπτώσεων του SURE που παρασχέθηκε στις προηγούμενες εκθέσεις. Στην ενότητα IV εξετάζονται τα έκτακτα γεγονότα που δικαιολογούν τη συνέχιση του SURE. Τέλος, στην ενότητα V εκπληρώνεται η σχετική υποχρέωση υποβολής εκθέσεων σύμφωνα με το τμήμα 2.4 του πλαισίου κοινωνικών ομολόγων EU SURE, το οποίο ενσωματώνεται στην παρούσα έκθεση[8].

I. Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ SURE: ΧΟΡΗΓΗΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΜΙΕΥΘΕΝΤΑ ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

1.1 Επισκόπηση των δικαιούχων κρατών μελών και των χορηγηθέντων ποσών

Η συνολική χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του SURE ανέρχεται πλέον σε 93,3 δισ. EUR, μειωμένη από 94,4 δισ. EUR στην προηγούμενη έκθεση SURE. Αυτό οφείλεται στην απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο στις 18 Ιουλίου 2022 να μειώσει το συνολικό ποσό που χορηγήθηκε στη Ρουμανία κατά 1,1 δισ. EUR, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής και σε συμφωνία με τις ρουμανικές αρχές[9]. Δεν έχει χορηγηθεί νέα χρηματοδοτική συνδρομή μετά την προηγούμενη έκθεση του Μαρτίου 2022. Ταυτόχρονα, αρκετά κράτη μέλη

[7] Οι ενότητες I και II αφορούν τη χρήση της χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού SURE.
[8] https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/legal-texts_el
[9] Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/1262 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης (ΕΕ) 2020/1355 σχετικά με τη χορήγηση προσωρινής στήριξης στη Ρουμανία, στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2020/672, για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 191 της 20.7.2022, σ. 72).

εξέφρασαν ενδιαφέρον να λάβουν πρόσθετη χρηματοδοτική συνδρομή στο πλαίσιο του SURE έως το τέλος του έτους[10].

[10] Η Επιτροπή πρότεινε τη χορήγηση συμπληρωματικής χρηματοδοτικής συνδρομής ύψους 460 εκατ. EUR στη Βουλγαρία στις 25 Αυγούστου 2022, για την οποία δεν έχει ακόμη συμφωνήσει το Συμβούλιο. Ορισμένα κράτη μέλη (Ελλάδα, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία και Πορτογαλία) είχαν ζητήσει επίσημα συμπληρωματική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του SURE από τις 12 Σεπτεμβρίου 2022, ενώ ορισμένα άλλα έχουν εκφράσει ανεπίσημα ενδιαφέρον για περαιτέρω στήριξη από το SURE. Οι περισσότερες αιτήσεις βασίζονται σε δαπάνες που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί.

Πίνακας 1: Επισκόπηση της στήριξης που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του SURE (EUR)

Κράτος μέλος	*Συνολικό χορηγηθέν ποσό**	*Από το οποίο συμπληρωματική*	*Εκταμιευθέν ποσό**	*Ανεξόφλητο ποσό*
Βέλγιο	8 197 530 000	394 150 000	8 197 000 000	0
Βουλγαρία	511 000 000[11]	0	511 000 000	0
Κύπρος	603 770 000	124 700 000	603 000 000	0
Τσεχία	2 000 000 000	0	2 000 000 000	0
Ελλάδα	5 265 000 000	2 537 000 000	5 265 000 000	0
Ισπανία	21 324 820 449	0	21 324 000 000	0
Κροατία	1 020 600 000	0	1 020 000 000	0
Ιταλία	27 438 486 464	0	27 438 000 000	0
Λιθουανία	957 260 000	354 950 000	957 000 000	0
Λετονία	305 200 000	112 500 000	305 000 000	0
Μάλτα	420 817 000	177 185 000	420 000 000	0
Πολωνία	11 236 693 087	0	9 736 000 000	1 500 000 000
Πορτογαλία	5 934 462 488	0	5 934 000 000	0
Ρουμανία	3 000 000 000	0	3 000 000 000	0
Σλοβενία	1 113 670 000	0	1 113 000 000	0
Σλοβακία	630 883 600	0	630 000 000	0
Ουγγαρία	651 470 000	147 140 000	651 000 000	0
Ιρλανδία	2 473 887 900	0	2 473 000 000	0
Εσθονία	230 000 000	0	230 000 000	0
Σύνολο	**93 315 550 988**	**3 847 625 000**	**91 807 000 000**	**1 500 000 000**

*Κατά την εκτέλεση των εκταμιεύσεων, τα χορηγηθέντα ποσά στρογγυλοποιήθηκαν προς τα κάτω για επιχειρησιακούς σκοπούς.

1.2 Εκταμιεύσεις, ανεξόφλητο ποσό και εφαρμοστέο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής

Στις 22 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή εξέδωσε με επιτυχία, εξ ονόματος της ΕΕ, επιπλέον κοινωνικά ομόλογα SURE ύψους 2,2 δισ. EUR. Παρά το ολοένα πιο δύσκολο περιβάλλον της αγοράς λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, το ενδιαφέρον των επενδυτών παρέμεινε έντονο. Το δεκαπενταετές ομόλογο είχε βιβλίο εντολών ύψους 35 δισ. EUR, με αποτέλεσμα να υπερκαλυφθεί 16 φορές, γεγονός που καταδεικνύει την εμπιστοσύνη των επενδυτών στην ικανότητα χρηματοδότησης της ΕΕ και στο πρόγραμμα SURE. Το ποσό των 2,2 δισ. EUR εκταμιεύθηκε στις 29 Μαρτίου 2022: 1,5 δισ. EUR στην Πολωνία, 523 εκατ. EUR στην Πορτογαλία και 147 εκατ. EUR στην Ουγγαρία.

Έως τον Αύγουστο του 2022 είχαν εκταμιευθεί σε 19 κράτη μέλη σχεδόν 92 δισ. EUR χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE (Πίνακας 1)**.** Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το 98 % της συνολικής χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE που χορηγήθηκε από το Συμβούλιο. Η εκταμίευση του υπολοίπου της χρηματοδοτικής συνδρομής ύψους 1,5 δισ. EUR που χορηγήθηκε στην Πολωνία αναβλήθηκε έως ότου επιλυθεί το ζήτημα της απορρόφησης των κονδυλίων (βλ. τμήμα 2.1.2). Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συναλλαγές και τις εκταμιεύσεις στο πλαίσιο του SURE προς τα κράτη μέλη παρατίθενται στους πίνακες A1 και A2 του παραρτήματος.

Η μέση ληκτότητα των εκταμιεύσεων προς τα κράτη μέλη παραμένει στα 14,5 έτη. Το διάστημα αυτό πλησιάζει το ανώτατο όριο των 15 ετών που προβλέπεται στις αντίστοιχες

[11] Εάν το Συμβούλιο χορηγήσει την πρόσθετη χρηματοδοτική συνδρομή που προτείνει η Επιτροπή (βλ. υποσημείωση 5), το ποσό που θα έχει χορηγηθεί στη Βουλγαρία θα ανέλθει σε 971 εκατ. EUR.

εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου. Η υποβολή στοιχείων σχετικά με το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του αρχικού κεφαλαίου και των τόκων παρουσιάζεται στον πίνακα 2.

Πίνακας 2: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής ανεξόφλητων δανείων SURE της ΕΕ

Ημερολογιακό έτος	Αρχικό κεφάλαιο	Τόκοι	Σύνολο SURE
2021		35 480 000	35 480 000
2022		111 110 000	111 110 000
2023		151 404 400	151 404 400
2024		146 912 500	146 912 500
2025	8 000 000 000	146 912 500	8 146 912 500
2026	8 000 000 000	146 912 500	8 146 912 500
2027		146 912 500	146 912 500
2028	10 000 000 000	146 912 500	10 146 912 500
2029	8 137 000 000	146 912 500	8 283 912 500
2030	10 000 000 000	146 912 500	10 122 500 000
2031		146 912 500	146 912 500
2032		146 912 500	146 912 500
2033		146 912 500	146 912 500
2034		146 912 500	146 912 500
2035	8 500 000 000	146 912 500	8 646 912 500
2036	9 000 000 000	146 912 500	9 146 912 500
2037	2 170 000 000	128 912 500	2 298 912 500
2038		104 500 000	104 500 000
2039		104 500 000	104 500 000
2040	7 000 000 000	104 500 000	7 104 500 000
2041		97 500 000	97 500 000
2042		97 500 000	97 500 000
2043		97 500 000	97 500 000
2044		97 500 000	97 500 000
2045		97 500 000	97 500 000
2046	5 000 000 000	97 500 000	5 097 500 000
2047	6 000 000 000	75 000 000	6 075 000 000
2048		30 000 000	30 000 000
2049		30 000 000	30 000 000
2050	10 000 000 000	30 000 000	10 030 000 000
Σύνολο	**91 807 000 000**	**3 400 269 400**	**95 182 856 900**

II. Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ SURE: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ SURE

Η παρούσα ενότητα επικεντρώνεται στη χρήση του μέσου σε επίπεδο πολιτικής. Ειδικότερα, συνοψίζει τις δημόσιες δαπάνες των κρατών μελών που καλύπτονται ή είναι επιλέξιμες για το SURE και τη φύση των στηριζόμενων εθνικών μέτρων. Παρουσιάζει επίσης τον αριθμό των εργαζομένων και των επιχειρήσεων που ωφελήθηκαν από τα μέτρα που στηρίχθηκαν από το SURE.

2.1 Πραγματικές και προβλεπόμενες δημόσιες δαπάνες που στηρίχθηκαν από το SURE

2.1.1 Παρακολούθηση των δημόσιων δαπανών για επιλέξιμα μέτρα

Η υποβολή εξαμηνιαίων εκθέσεων από τα δικαιούχα κράτη μέλη χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της προβλεπόμενης και της πραγματικής χρήσης της χρηματοδοτικής συνδρομής που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του SURE. Η απαιτούμενη υποβολή εκθέσεων περιλαμβάνει τις δημόσιες δαπάνες για τα μέτρα που καλύπτονται από το SURE (και την κάλυψη των μισθωτών και των επιχειρήσεων από τα εν λόγω μέτρα, όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.3). Μέχρι στιγμής έχουν υποβληθεί πέντε σειρές εκθέσεων: τον Αύγουστο του 2020 («αρχική υποβολή εκθέσεων»), τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2021 («πρώτη έκθεση»), τον Ιούνιο του 2021 («δεύτερη έκθεση»), τον Ιανουάριο του 2022 («τρίτη έκθεση») και τον Ιούνιο

του 2022 («τελευταία υποβολή εκθέσεων»). Οι πληροφορίες παρουσιάζονται *όπως αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη* σχετικά με τα μέτρα που είναι επιλέξιμα για το SURE. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν δαπανήσει περισσότερα από το ποσό της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE που έλαβαν και/ή έχουν συμπληρώσει τη στήριξη του SURE με εθνική χρηματοδότηση ή με χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, έτσι ώστε οι συνολικές δαπάνες ενδέχεται να υπερβαίνουν το ποσό που στηρίζεται από το SURE. Η υποβολή εκθέσεων επιτρέπει τη μέτρηση της απορρόφησης της χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE σε σύγκριση με το ποσό που χορήγησε το Συμβούλιο[12].

Σχεδόν όλες οι συνολικές προγραμματισμένες δημόσιες δαπάνες στο πλαίσιο του SURE έχουν πλέον εκτελεστεί. Ο κανονισμός SURE δίνει επίσης τη δυνατότητα χρησιμοποίησης της χρηματοδοτικής συνδρομής τόσο για τις πραγματοποιηθείσες όσο και για τις προβλεπόμενες αυξήσεις των δημόσιων δαπανών σχετικά με μέτρα που καλύπτονται από το SURE[13]. Το ποσοστό των προγραμματισμένων δαπανών μειώθηκε από 54 % τον Ιούνιο του 2020 σε 10 % τον Ιούνιο του 2021 και μόλις 2 % έως το τέλος του 2021 (γράφημα 2). Το ποσοστό των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο του SURE ανήλθε σε 99 % τον Μάιο του 2022[14].

[12] Υπάρχει χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση επειδή οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν ή προγραμματίστηκαν από το κράτος μέλος για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE είναι μικρότερες από το ποσό που χορήγησε το Συμβούλιο. Μέρος του χάσματος απορρόφησης μπορεί να οφείλεται στο ότι το κράτος μέλος δεν κατορθώνει να δαπανήσει το ποσό που έχει ήδη εκταμιευθεί, κάτι που μπορεί να καταστεί προβληματικό εάν αυτό το χάσμα διατηρηθεί μετά την εκτέλεση των προγραμματισμένων δαπανών.

[13] Η Ιρλανδία και η Εσθονία υπέβαλαν αίτηση για στήριξη από το μέσο SURE μόνο για τις πραγματοποιηθείσες δημόσιες δαπάνες. Επομένως, τα στοιχεία παραμένουν αμετάβλητα από τον Μάρτιο του 2021. Τα στοιχεία που αναφέρθηκαν σχετικά με τις δημόσιες δαπάνες για το 2020 και το 2021 παρέμειναν επίσης αμετάβλητα για την Κύπρο και τη Σλοβενία μετά την προηγούμενη έκθεση.

[14] Επιλέξιμα είναι τα μέτρα που περιγράφονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού: εθνικά συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας ή παρόμοια μέτρα και, επικουρικά, μέτρα που αφορούν την υγεία. Ορισμένα κράτη μέλη (Εσθονία, Σλοβενία) διέκοψαν την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο του SURE, καθώς δεν χρησιμοποιούν πλέον τη χρηματοδοτική συνδρομή του SURE για τη χρηματοδότηση αυτών των μέτρων, διότι έχουν ήδη υπερβεί το χορηγηθέν ποσό. Ως εκ τούτου, οι συνολικές δαπάνες για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE είναι υψηλότερες από αυτές που αναφέρονται εδώ.

Γράφημα 1: Δημόσιες δαπάνες που αναφέρθηκαν

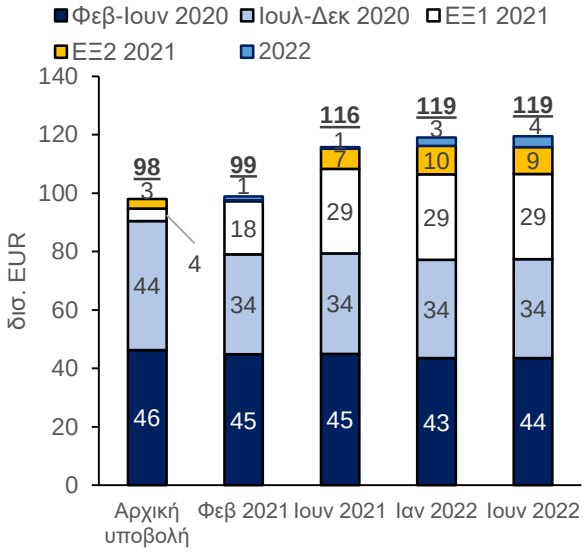

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022).*
Σημείωση: Η Εσθονία υπέβαλε αίτηση για στήριξη από το SURE τον Φεβρουάριο του 2021 και, ως εκ τούτου, έχει συμπεριληφθεί από τον Ιούνιο του 2021 και μετά. Το ΕΞ1 αντιστοιχεί στο πρώτο εξάμηνο (Ιανουάριος έως Ιούνιος). Το ΕΞ2 αντιστοιχεί στο δεύτερο εξάμηνο (Ιούλιος έως Δεκέμβριος).

Γράφημα 2: Μηνιαία εξέλιξη των πραγματοποιηθεισών και προγραμματισμένων δημόσιων δαπανών στο πλαίσιο του SURE

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022).*

Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο του SURE αναμένεται να ανέλθουν σε 119 δισ. EUR περίπου, ποσό το οποίο υπερβαίνει τη συνολική χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του SURE. Το ποσό αυτό είναι παρόμοιο με το ποσό που προβλέπεται στην τρίτη έκθεση (γράφημα 1). Οι δαπάνες για τα (λιγότερα σε αριθμό) συστήματα που συνεχίστηκαν το 2022 αυξήθηκαν ελαφρά από το προβλεπόμενο ποσό των 2,8 δισ. EUR σε 3,7 δισ. EUR, ενώ πραγματοποιήθηκαν ορισμένες αναθεωρήσεις προηγούμενων δαπανών προς τα κάτω. Πλέον 13 κράτη μέλη αναφέρουν δαπάνες το 2022, σε σύγκριση με 10 στις προηγούμενες εκθέσεις. Το σύνολο των δαπανών (119 δισ. EUR) είναι μεγαλύτερο από το συνολικό ποσό που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του SURE (93,3 δισ. EUR), επειδή ορισμένα κράτη μέλη σχεδιάζουν να δαπανήσουν περισσότερα για επιλέξιμα μέτρα σε σχέση με τη χρηματοδοτική συνδρομή που ζήτησαν και έλαβαν[15]. Αυτό αναδεικνύει τη συνεχιζόμενη σημασία του πεδίου εφαρμογής του SURE για τα κράτη μέλη.

Λόγω της άμβλυνσης των επιπτώσεων της πανδημίας το 2022, οι μηνιαίες δαπάνες για τα επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο του SURE μειώθηκαν σε αμελητέα ποσά. Το γράφημα 2 δείχνει ότι οι δαπάνες του 2022 κορυφώθηκαν (σε χαμηλό επίπεδο) τον Ιανουάριο και στη συνέχεια σημείωσαν ραγδαία μείωση. Οι δαπάνες στις αρχές του 2022 επικεντρώθηκαν σε μέτρα όπως τα μέτρα που σχετίζονται με την καραντίνα, οι διαγνωστικές εξετάσεις για τη νόσο COVID-19 και

[15] Για την Ισπανία και την Ιταλία, αυτό οφείλεται επίσης στο όριο συγκέντρωσης (που συνίσταται στο 60 % του ανώτατου ποσού των 100 δισ. EUR που ισχύει για τα τρία μεγαλύτερα δικαιούχα κράτη μέλη).

η ειδική αποζημίωση για τους εργαζομένους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Τον Δεκέμβριο του 2022 προβλέπεται να δαπανηθούν μόνο 38 εκατ. EUR.

2.1.2 Απορρόφηση των κονδυλίων

Ο βαθμός απορρόφησης της χρηματοδοτικής συνδρομής του SURE είναι υψηλός για τη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών. Καθώς όλες σχεδόν οι δημόσιες δαπάνες έχουν πλέον εκτελεστεί, δεν έχουν προκύψει νέα προβλήματα απορρόφησης μετά τη δημοσίευση της τρίτης εξαμηνιαίας έκθεσης. 17 από τα 19 κράτη μέλη έχουν ήδη δαπανήσει *τουλάχιστον* τη συνολική χρηματοδοτική συνδρομή που τους χορηγήθηκε για επιλέξιμα μέτρα (γράφημα 3). Επιπλέον, 15 κράτη μέλη έχουν δαπανήσει ή προγραμματίζουν να δαπανήσουν *περισσότερα* από το χορηγηθέν ποσό, μεταξύ άλλων χρηματοδοτώντας το υπόλοιπο με εθνικά μέσα.

Γράφημα 3: Υπέρβαση των προγραμματισμένων και πραγματοποιηθεισών δημόσιων δαπανών για επιλέξιμα μέτρα σε σχέση με το ποσό του δανείου (% του ποσού του δανείου)

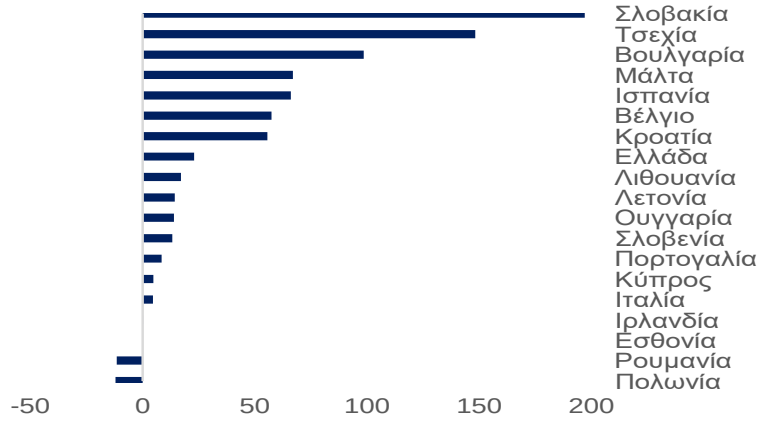

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών*

Σημείωση: Οι δημόσιες δαπάνες αντιστοιχούν στα μέτρα που αναφέρθηκε ότι καλύπτονται από τις εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου, χωρίς να υπολογίζονται τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Ορισμένα κράτη μέλη (Εσθονία, Σλοβενία) διέκοψαν την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο του SURE, καθώς δεν χρησιμοποιούν πλέον τη χρηματοδοτική συνδρομή του SURE για τη χρηματοδότηση αυτών των μέτρων, διότι έχουν ήδη υπερβεί το χορηγηθέν ποσό. Για τη Ρουμανία, το ποσό προκύπτει από την εκτίμηση της Επιτροπής, με βάση την πείρα του παρελθόντος και την εφαρμογή του ανώτατου ορίου των δαπανών για την υγεία στο 49 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών (ώστε να παραμένουν επικουρικές, όπως προβλέπεται από τον κανονισμό SURE).

Στην Πολωνία, ενώ δαπανήθηκε όλο το ποσό που εκταμιεύθηκε, επιβεβαιώθηκε μέτρια διαφορά μεταξύ των συνολικών δαπανών και του χορηγηθέντος ποσού. Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες που ανέφερε η Πολωνία (9,9 δισ. EUR) υπερέβησαν το εκταμιευθέν ποσό (9,7 δισ. EUR). Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην τρίτη έκθεση, η Πολωνία ανέφερε χαμηλότερες συνολικές δημόσιες δαπάνες για μέτρα που καλύπτονται από την εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου που την αφορά σε σύγκριση με το ποσό που χορήγησε το Συμβούλιο (11,2 δισ. EUR). Η εν λόγω διαφορά προέκυψε μετά τις αναθεωρήσεις των στοιχείων για ορισμένα μέτρα και μπορεί να αποδοθεί στην ισχυρότερη από την αναμενόμενη ανάκαμψη της οικονομίας. Για να καλυφθεί αυτή η διαφορά, οι εθνικές αρχές πρότειναν τη συμπερίληψη δύο πρόσθετων μέτρων (που είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE), κυρίως για προηγούμενες δαπάνες έως το 2021. Ο τεχνικός διάλογος με την Επιτροπή βρίσκεται σε εξέλιξη και

συμφωνήθηκε να αναβληθεί η εκταμίευση των υπολειπόμενων κονδυλίων (1,5 δισ. EUR) έως ότου ολοκληρωθεί ο διάλογος.

Στη Ρουμανία, το σημαντικό χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση σε σχέση με το χορηγηθέν ποσό μειώθηκε σημαντικά με τη συμπερίληψη νέων επιλέξιμων μέτρων στο πλαίσιο του SURE και τη μείωση του χορηγηθέντος ποσού. Στις αρχές του 2021 εντοπίστηκε χάσμα στην απορρόφηση σχεδόν των τριών τετάρτων του χορηγηθέντος ποσού (2,9 δισ. EUR υπολείπονται να δαπανηθούν από τα 4,1 δισ. EUR που χορηγήθηκαν), το οποίο οφείλεται στον ασθενέστερο του αναμενόμενου αντίκτυπο της πανδημίας στη ρουμανική οικονομία το 2020 και στην ισχυρότερη της αναμενόμενης ανάκαμψη το 2021. Η διαφορά (1,8 δισ. EUR) ήταν επίσης σημαντική σε σχέση με το ποσό που έχει ήδη εκταμιευθεί. Ως αποτέλεσμα του τεχνικού διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής και των ρουμανικών αρχών, το Συμβούλιο τροποποίησε την αρχική εκτελεστική απόφασή του που αφορούσε τη Ρουμανία, βάσει πρότασης της Επιτροπής, ώστε να συμπεριλάβει πρόσθετα μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE. Επιπλέον, η χρηματοδοτική συνδρομή που χορηγήθηκε στη Ρουμανία μειώθηκε σε 3 δισ. EUR, όπως συμφωνήθηκε με τις ρουμανικές αρχές, με αποτέλεσμα το υπόλοιπο μη εκταμιευθέν ποσό ύψους 1,1 δισ. EUR να μην εισπραχθεί και να καταστεί διαθέσιμο για πιθανές περαιτέρω ανάγκες των κρατών μελών της ΕΕ.

Η τροποποιημένη εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για τη Ρουμανία περιλαμβάνει 21 πρόσθετα επιλέξιμα μέτρα, τα οποία έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή. Δύο από τα μέτρα είναι παρόμοια με τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας, καθώς επιδιώκουν τον στόχο της διατήρησης της απασχόλησης και των εισοδημάτων: επίδομα αναρρωτικής άδειας και στήριξη των εργαζομένων για οικιακό εξοπλισμό γραφείου[16]. Τα υπόλοιπα 19 μέτρα αφορούν την υγεία, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, πριμοδότηση για τους εργαζομένους στον τομέα της υγείας, μέσα προστασίας, φάρμακα και εμβόλια για την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19. Δεδομένου ότι τα μέτρα που σχετίζονται με την υγεία είναι επικουρικά στο πλαίσιο του κανονισμού SURE, το ποσό των επιλέξιμων δαπανών που αφορούν την υγεία δεν υπερβαίνει το 49 % των συνολικών δαπανών.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί στενά το επίπεδο απορρόφησης στη Ρουμανία και ενδέχεται να χρειαστούν περαιτέρω μέτρα. Το χάσμα όσον αφορά την απορρόφηση μειώθηκε και επί του παρόντος εκτιμάται σε περίπου 350 εκατ. EUR[17]. Ωστόσο, δεν είναι ακόμη σαφές αν το χάσμα αυτό θα διατηρηθεί τελικά, καθώς εξαρτάται από την εξέλιξη των προγραμματισμένων δαπανών το 2022, το οποίο με τη σειρά του εξαρτάται από τις μελλοντικές εξελίξεις της πανδημίας COVID-19. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσαν να

[16] Κατόπιν αιτήματος της Ρουμανίας, η Επιτροπή και το Συμβούλιο αποφάσισαν να θεωρήσουν στο εξής τις παροχές ασθένειας λόγω της COVID-19 ως μέτρο παρόμοιο με τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας, αντί για μέτρα που αφορούν την υγεία (που υπόκεινται σε επιβολή ανώτατου ορίου, δεδομένου ότι τα υγειονομικά μέτρα είναι επικουρικά). Πράγματι, ενώ το αίτιο για την παροχή οφέλους από το μέτρο σχετίζεται με την υγεία (δηλαδή η «ασθένεια» ενός εργαζομένου), ο *πραγματικός αντίκτυπος και ο σκοπός του μέτρου* είναι παρόμοιοι με εκείνους των συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας: παρέχει εισοδηματική στήριξη σε μισθωτούς που δεν είναι σε θέση να εργαστούν, διατηρώντας τη σχέση εργασίας τους με την επιχείρηση, και συνδέεται άμεσα με τη νόσο COVID-19, σύμφωνα με τον σκοπό του κανονισμού SURE.

[17] Εάν η πείρα του παρελθόντος εφαρμοστεί σε αυτά τα μελλοντικά μέτρα, μόνο το ένα τρίτο των προγραμματισμένων δαπανών (για το 2022) θα μπορούσε να υλοποιηθεί. Αυτή η συνετή παραδοχή συμφωνήθηκε με τις ρουμανικές αρχές και αποτυπώνεται στις δαπάνες που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση.

συμπεριληφθούν περαιτέρω επιλέξιμα μέτρα για την αγορά εργασίας σε τροποποιητική εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου ή να εξεταστεί η επιστροφή της υπολειπόμενης διαφοράς.

2.2 Εθνικά μέτρα: συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας ή παρόμοια μέτρα που στηρίζονται από το SURE

Το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών δημόσιων δαπανών για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE διατέθηκε σε συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και «παρόμοια μέτρα» για τους αυτοαπασχολουμένους. Πράγματι, το 50 % των συνολικών δημόσιων δαπανών για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE διατέθηκε σε συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας, τα οποία χρηματοδοτούνται από 17 από τα 19 κράτη μέλη που επωφελούνται από το SURE. Ένα επιπλέον 32 % διατέθηκε σε «παρόμοια μέτρα» για τους αυτοαπασχολουμένους[18]. Το 9 % διατέθηκε σε συστήματα επιδότησης μισθού, ενώ το 6 % των συνολικών δαπανών διατίθεται σε «άλλα» παρόμοια μέτρα για τη στήριξη της διατήρησης των θέσεων εργασίας και των εισοδημάτων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων αναρρωτικής άδειας[19]. Μόνο 12 κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τη χρηματοδοτική συνδρομή του SURE για μέτρα για την αγορά εργασίας (γράφημα 4).

Επιβεβαιώνεται ο επικουρικός χαρακτήρας των δαπανών που αφορούν την υγεία. Μόνο το 3,2 % των συνολικών δαπανών δαπανήθηκε ή προγραμματίστηκε να δαπανηθεί σε μέτρα που αφορούν την υγεία. Μόνον 7 από τα 19 κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τη στήριξη του SURE για τη χρηματοδότηση μέτρων που αφορούν την υγεία. Ο κανονισμός SURE προβλέπει τη χρηματοδότηση *κάθε* μέτρου υγείας που σχετίζεται με τη νόσο COVID-19, αλλά επισημαίνει *ιδίως* τα μέτρα που λαμβάνονται στον χώρο εργασίας, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 38 % του συνόλου των δαπανών για την υγεία (γράφημα 5)[20].

[18] Αυτό βασίζεται σε ανάλυση της Επιτροπής, με κατηγοριοποίηση των μέτρων που ανέφεραν τα κράτη μέλη ανά είδος.

[19] Τα συστήματα επιδότησης μισθού είναι συστήματα διατήρησης των θέσεων εργασίας παρόμοια με την εργασία μειωμένου ωραρίου, αλλά διαφέρουν ως προς το ότι οι πληρωμές δεν υπολογίζονται με βάση τις ώρες εργασίας (μη δεδουλευμένες), αλλά αντιστοιχούν σε ένα κατ' αποκοπή ποσό ή σε ένα ποσοστό του συνολικού μισθού. Συνολικά, μέτρα παρόμοια με τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας αντιπροσωπεύουν το 46 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών του SURE.

[20] Βλ. άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2020. Επίσης, ο όρος αυτός εξηγείται περαιτέρω στην αιτιολογική σκέψη 5: «*Για να διατηρηθεί η ισχυρή επικέντρωση του μέσου που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό και ως εκ τούτου η αποτελεσματικότητά του, μέτρα που αφορούν την υγεία για τον σκοπό του εν λόγω μέσου μπορεί να αποτελούνται από εκείνα που αποσκοπούν στη μείωση των επαγγελματικών κινδύνων και στη διασφάλιση της προστασίας των εργαζομένων και των αυτοαπασχολούμενων στον χώρο εργασίας και, κατά περίπτωση, ορισμένα άλλα μέτρα που αφορούν την υγεία.*».

Γράφημα 4: Δημόσιες δαπάνες για μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE ανά είδος δαπάνης

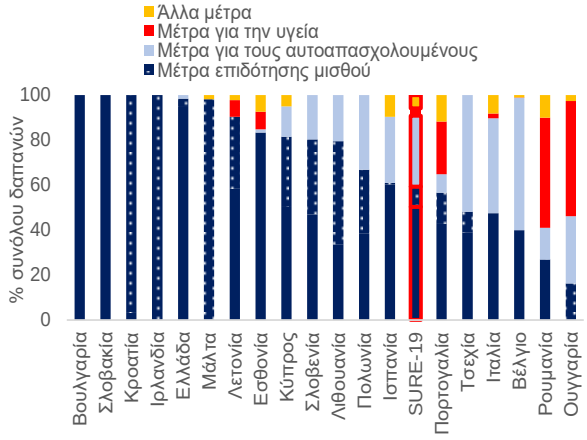

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: Βλ. έκθεση του Μαρτίου 2021 για λεπτομέρειες σχετικά με τις δαπάνες της Ουγγαρίας για την υγεία και τμήμα 2.1.2 για τη Ρουμανία.

Γράφημα 5: Μερίδιο των δαπανών για την υγεία στον χώρο εργασίας

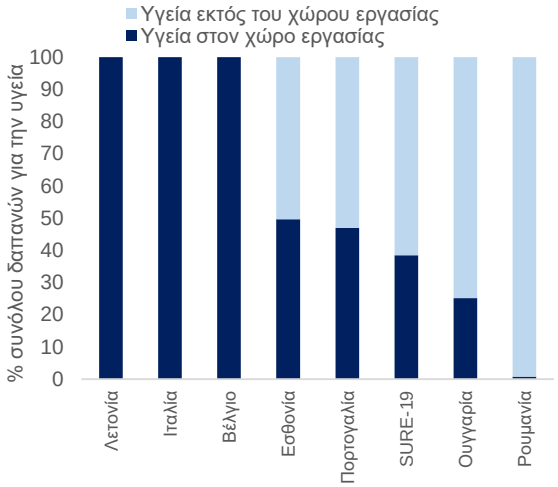

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*

2.3. Κάλυψη SURE από την άποψη της απασχόλησης και των επιχειρήσεων

Το 2020 το SURE εκτιμάται ότι στήριξε περίπου 31,5 εκατομμύρια άτομα και 2,5 εκατομμύρια επιχειρήσεις. Τα στοιχεία αυτά αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ένα τρίτο της συνολικής απασχόλησης και των επιχειρήσεων στα 19 δικαιούχα κράτη μέλη[21]. Η εκτίμηση της απασχόλησης περιλαμβάνει περίπου 22¼ εκατομμύρια μισθωτούς και 9¼ εκατομμύρια αυτοαπασχολουμένους. Στα γραφήματα 6 και 7 παρουσιάζεται ανάλυση της κάλυψης του SURE ανά κράτος μέλος. Οι εκτιμήσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν άτομα που λαμβάνουν στήριξη μόνον από μέτρα που αφορούν την υγεία στο πλαίσιο του SURE και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να θεωρηθούν συντηρητικές[22].

[21] Τα αριθμητικά στοιχεία για την κάλυψη έχουν αλλάξει σε σχέση με τις προηγούμενες εκθέσεις, καθώς τα κράτη μέλη έχουν επικαιροποιήσει τους πίνακες αναφοράς τους, βελτιώνοντας σε ορισμένες περιπτώσεις την ποιότητα των στοιχείων. Τα στοιχεία αντιστοιχούν σε άτομα και επιχειρήσεις που καλύπτονταν, σε κάποιο χρονικό σημείο, από συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας ή παρόμοια μέτρα που στηρίζονται από το SURE. Οι παρονομαστές βασίζονται στους πίνακες υποβολής στοιχείων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη, σε σύγκριση με τις προηγούμενες εκθέσεις στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία της Eurostat. Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων περιλαμβάνει επιχειρήσεις με τουλάχιστον έναν εργαζόμενο.

[22] Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη, υπήρξε σημαντική αλληλεπικάλυψη μεταξύ των αποδεκτών στήριξης στο πλαίσιο των διαφόρων μέτρων, για την οποία δεν κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθεί προσαρμογή. Στις περιπτώσεις αυτές, ζητήθηκε από τα κράτη μέλη να αναφέρουν μόνο την κάλυψη του μεγαλύτερου μέτρου ή των μεγαλύτερων μέτρων προκειμένου να αποφευχθεί η διπλή καταμέτρηση. Ως εκ τούτου, η πραγματική κάλυψη μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Γράφημα 6: Εργαζόμενοι που καλύφθηκαν από το SURE το 2020 (% της συνολικής απασχόλησης)

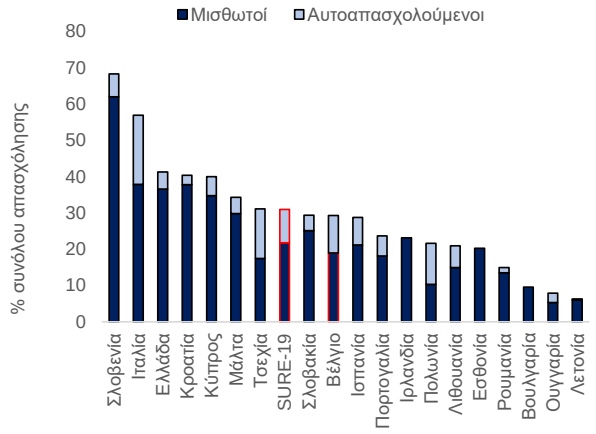

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: τα στοιχεία σχετικά με την κάλυψη και τη συνολική απασχόληση είναι αυτά που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη. Για την παρούσα έκθεση, τα κράτη μέλη παρείχαν επίσης στοιχεία τόσο για τους αυτοαπασχολουμένους όσο και για τους μισθωτούς στο σύνολο της οικονομίας, επιτρέποντας τον ακριβέστερο υπολογισμό του αριθμού της συνολικής απασχόλησης (παρονομαστής). Αυτό οδήγησε σε ορισμένες αποκλίσεις σε σύγκριση με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης.

Γράφημα 7: Επιχειρήσεις που καλύφθηκαν από το SURE το 2020 ανά μέγεθος (% των συνολικών επιχειρήσεων)

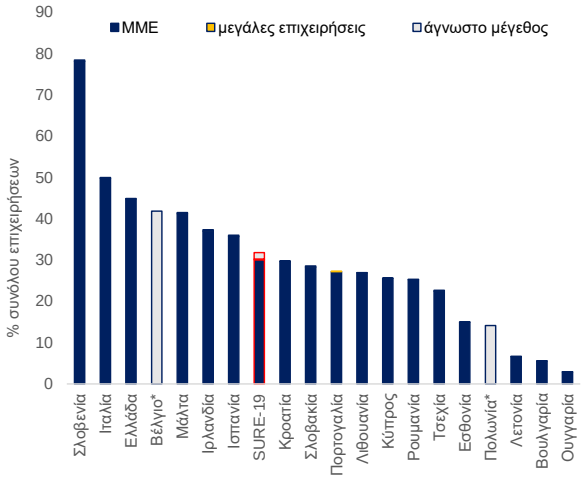

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: στο σύνολο των επιχειρήσεων δεν περιλαμβάνονται επιχειρήσεις μηδενικού προσωπικού. Η Πολωνία δεν υπέβαλε στοιχεία σχετικά με το μέγεθος των επιχειρήσεων. ΜΜΕ είναι εκείνες με λιγότερους από 250 εργαζόμενους και μεγάλες είναι εκείνες με περισσότερους από 250 εργαζόμενους.

Κύριοι δικαιούχοι της στήριξης του SURE ήταν οι ΜΜΕ (γράφημα 7). Λόγω της πανδημίας, η χρήση συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας μετατοπίστηκε από μεγάλες κυρίως επιχειρήσεις πριν από τη νόσο COVID-19 για να συμπεριλάβει επίσης τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύουν τις περισσότερες από τις επιχειρήσεις που καλύπτονται από το SURE (γράφημα 8)[23,24]. Τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας υιοθετήθηκαν ως επί το πλείστον από τους τομείς των υπηρεσιών και του λιανικού εμπορίου. Ωστόσο, η μεταποίηση παρά ταύτα έλαβε περίπου το ένα πέμπτο του δαπανών του SURE. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκθέσεις οι τομείς με το μεγαλύτερο μερίδιο δαπανών ήταν οι εξής: i) υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης, ii) χονδρικό και λιανικό εμπόριο και iii) μεταποίηση (γράφημα 9). Πολλά κράτη μέλη παρείχαν επίσης στήριξη και σε άλλους τομείς, όπως ο πολιτιστικός τομέας, με στοχευμένα μέτρα στις οικείες εκτελεστικές αποφάσεις του Συμβουλίου.

[23] Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020): «Labour Market and Wage Developments in 2020» (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς το 2020), κεφάλαιο 3, Εξελίξεις πολιτικής. https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23268&langId=en. Περαιτέρω ανάλυση είναι διαθέσιμη στη δεύτερη έκθεση SURE.

[24] Ενώ οι ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των επιχειρήσεων, το 2020 το 30 % εξ αυτών καλύφθηκε από μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE.

Γράφημα 8: ΜΜΕ που καλύφθηκαν από το SURE το 2020 (% του συνόλου των ΜΜΕ)

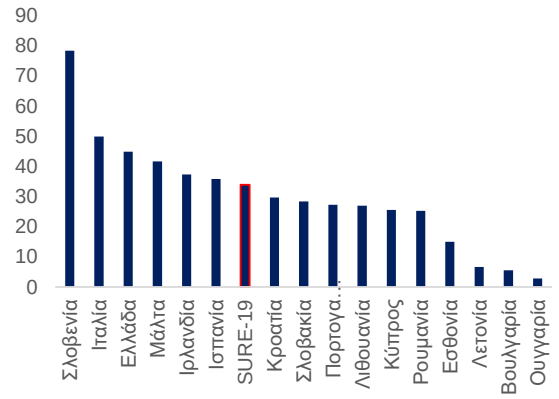

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: η Πολωνία δεν υπέβαλε στοιχεία σχετικά με το μέγεθος των επιχειρήσεων, ενώ το Βέλγιο και η Τσεχία δεν υπέβαλαν στοιχεία σχετικά με τον συνολικό αριθμό των ΜΜΕ. ΜΜΕ είναι εκείνες που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους.

Γράφημα 9: Τομεακή κάλυψη του SURE

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: τα κράτη μέλη αναφέρουν τους τρεις τομείς που ωφελήθηκαν περισσότερο από το SURE, καθώς και τα μερίδια των δαπανών που προορίζονται γι' αυτούς τους τομείς. Το παρόν γράφημα παρουσιάζει το μέσο μερίδιο των δαπανών μεταξύ των κρατών μελών σε κάθε τομέα. Όταν ένας τομέας δεν αναφέρεται, υποθέτουμε ότι λαμβάνει μερίδιο από τις εναπομένουσες δαπάνες ανάλογο προς το συνολικό μισθολογικό κόστος του τομέα στην οικονομία. Τέσσερα κράτη μέλη δεν αναφέρουν τα μερίδια των δαπανών που προορίζονται για τους τρεις κορυφαίους τομείς: υποθέτουμε ότι ο μεγαλύτερος τομέας λαμβάνει το 50 %, ο δεύτερος μεγαλύτερος λαμβάνει το 25 % και ο τρίτος το 15 % των συνολικών δαπανών. Τα στοιχεία αυτά αντιστοιχούν στους μέσους όρους στα κράτη μέλη που ανέφεραν τα μερίδια των δαπανών.

Το 2021, ιδίως κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους κατά το οποίο η πανδημία εξακολούθησε να έχει καταστροφικές συνέπειες, το SURE παρείχε στήριξη σε περίπου 9 εκατομμύρια άτομα και πάνω από 800 000 επιχειρήσεις. Περιλαμβάνονται σχεδόν 5¾ εκατομμύρια μισθωτοί και 3¼ εκατομμύρια αυτοαπασχολούμενοι, αριθμοί που αντιστοιχούν σχεδόν στο 17 % της συνολικής απασχόλησης και των επιχειρήσεων στα 13 δικαιούχα κράτη μέλη που εξακολούθησαν να χρησιμοποιούν το μέσο το 2021 (γραφήματα 10 και 11)[25]. Η άνιση ανάκαμψη το 2021 σήμαινε ότι εξακολούθησαν να είναι απαραίτητα μέτρα οικονομικής στήριξης σε διάφορα στάδια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Όπως φαίνεται στο γράφημα 1, τα εν λόγω μέτρα ήταν επικεντρωμένα στο πρώτο εξάμηνο του 2021 και χαλάρωσαν, καθώς ο αντίκτυπος της πανδημίας στην οικονομία και στην υγεία μετριάστηκε αργότερα κατά τη διάρκεια του έτους λόγω των εμβολιασμών και άλλων οικονομικών προσαρμογών.

[25] Δεν περιλαμβάνονται εδώ τα κράτη μέλη που δαπάνησαν όλη τη χρηματοδοτική συνδρομή SURE το 2020: Τσεχία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κροατία και Σλοβενία. Ωστόσο, πολλά από αυτά τα κράτη μέλη εξακολούθησαν να εφαρμόζουν ή προσάρμοσαν τα σχετικά μέτρα τους και τα χρηματοδότησαν μέσω άλλων πηγών. Η εκτίμηση αυτή έχει αυξηθεί σημαντικά, καθώς η Ιταλία έχει πλέον υποβάλει για πρώτη φορά στοιχεία κάλυψης για το 2021.

Γράφημα 10: Εργαζόμενοι που καλύφθηκαν από το SURE το 2021 και το 2022 (% της συνολικής απασχόλησης)

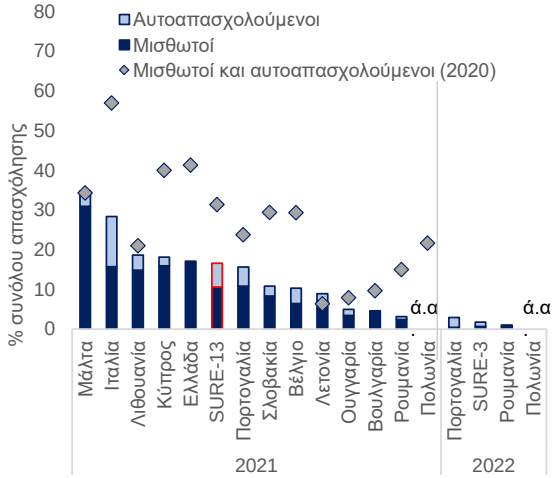

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών*

Σημείωση: Δεν παρουσιάζονται τα κράτη μέλη που δαπάνησαν τη χρηματοδοτική συνδρομή SURE έως το τέλος του 2020. Τα κράτη μέλη που δαπάνησαν τη συνδρομή SURE έως το τέλος του 2021 δεν περιλαμβάνονται στο 2022. Η ένδειξη «άνευ αντικειμένου» (ά/α) αναφέρεται σε κράτη μέλη που δεν ανέφεραν κάλυψη για το 2021 ή το 2022.

Γράφημα 11: Επιχειρήσεις που καλύφθηκαν από το SURE το 2021 και το 2022 (% των συνολικών επιχειρήσεων)

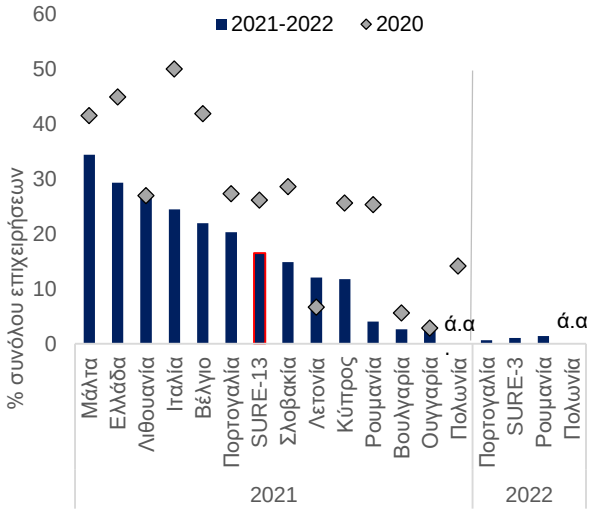

Πηγή: *Εκθέσεις των κρατών μελών*

Σημείωση: στο σύνολο των επιχειρήσεων δεν περιλαμβάνονται επιχειρήσεις μηδενικού προσωπικού. Η ένδειξη «άνευ αντικειμένου» (ά/α) αναφέρεται σε κράτη μέλη που δεν ανέφεραν κάλυψη για το 2021 ή το 2022.

Παρότι οι περισσότερες δαπάνες του SURE έχουν πλέον καταργηθεί σταδιακά, αρκετά κράτη μέλη παρέτειναν τα οικεία συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας λόγω πανδημίας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022. Στη Βουλγαρία, οι επιδοτήσεις μισθού για τους μισθωτούς καλύφθηκαν για την περίοδο έως τον Ιούνιο του 2022. Το Βέλγιο παρέτεινε την «απλουστευμένη διαδικασία» του συστήματος μειωμένου ωραρίου εργασίας σε σχέση με την πανδημία COVID-19 έως τον Ιούνιο του 2022. Το μαλτέζικο σύστημα επιδότησης μισθού και το ελληνικό σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας παρατάθηκαν έως τον Μάιο του 2022, ενώ η Ρουμανία παρέτεινε το οικείο σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας έως το τέλος του έτους. Στην Κροατία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022 χρηματοδοτήθηκαν μέτρα για τη διατήρηση θέσεων εργασίας που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19. Οι ισπανικοί κανόνες έκτακτης ανάγκης για το σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας ERTE καταργήθηκαν σταδιακά —μέρος των παροχών και των μειώσεων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης παρατάθηκαν έως τις 31 Μαρτίου 2022[26].

Το 2022 εκτιμάται ότι το SURE στήριξε περίπου 220 000 άτομα και 10 000 επιχειρήσεις, σύμφωνα με τη μείωση των δαπανών που σχετίζονται με το SURE. Αυτό αφορά περίπου

[26] Η παράταση των συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας λόγω πανδημίας δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι τα εν λόγω κράτη μέλη χρησιμοποιούν το μέσο SURE για τη χρηματοδότησή τους. Ορισμένα έχουν παρατείνει τα συστήματα χρησιμοποιώντας άλλες πηγές χρηματοδότησης (π.χ. διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ και εθνική χρηματοδότηση). Για παράδειγμα, στην Ισπανία, την 1η Απριλίου άρχισε να ισχύει νέα μεταρρύθμιση του μόνιμου συστήματος, η οποία ήταν γενικής φύσης, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

80 000 μισθωτούς και 140 000 αυτοαπασχολουμένους (γράφημα 10). Ωστόσο, η πλειονότητα των κρατών μελών δεν χρησιμοποιούσε πλέον το SURE το 2022. Μόνο 3 κράτη μέλη χρησιμοποίησαν το SURE για τη χρηματοδότηση μέτρων το 2022, ενώ άλλα 14 κράτη μέλη χρηματοδοτούν μέτρα επιλέξιμα στο πλαίσιο του SURE μέσω άλλων πηγών.

III. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ SURE

Στην παρούσα ενότητα επικαιροποιείται και επεκτείνεται η ανάλυση που παρουσιάζεται στις προηγούμενες εξαμηνιαίες εκθέσεις σχετικά με τις επιπτώσεις του SURE στην ανεργία, την πραγματική οικονομία και το άμεσο δημοσιονομικό αποτέλεσμά του.

3.1. Εκτίμηση των επιπτώσεων του SURE στην ανεργία

Η παρούσα ενότητα παρέχει μια επικαιροποιημένη εκτίμηση των επιπτώσεων του SURE στην ανεργία στα δικαιούχα κράτη μέλη. Σκοπός του SURE είναι να συνδράμει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν την απασχόληση των μισθωτών και των αυτοαπασχολουμένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο και τα εισοδήματα των εργαζομένων. Τα αποτελέσματα έχουν ενημερωτικό χαρακτήρα, αλλά θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή για λόγους μεθοδολογίας[27].

Η αύξηση της ανεργίας το 2020 στα δικαιούχα κράτη μέλη ήταν σημαντικά χαμηλότερη από την αναμενόμενη, αποτρέποντας την ανεργία για 1,5 εκατομμύριο άτομα. Τα άμεσα και σημαντικά μέτρα πολιτικής που ελήφθησαν το 2020 για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19, συμπεριλαμβανομένου του SURE, μετρίασαν τον αντίκτυπο της μείωσης της παραγωγής στην ανεργία, με αποτέλεσμα χαμηλότερη από την αναμενόμενη αύξηση της ανεργίας στις περισσότερες χώρες[28]. Η ευρεία χρήση συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας και άλλων παρόμοιων μέτρων εξηγεί εν μέρει τη συγκρατημένη αύξηση της ανεργίας σε σύγκριση με τη μείωση της παραγωγής και έδωσε τη δυνατότητα σε περίπου 1,5 εκατομμύριο άτομα να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας τους το 2020 στα δικαιούχα κράτη μέλη του SURE. Σε επίπεδο χώρας, όσο υψηλότερο ήταν το ποσό που εισπράχθηκε μέσω του SURE το 2020, τόσο πιο συγκρατημένη ήταν η αύξηση της ανεργίας στα δικαιούχα κράτη μέλη. Ταυτόχρονα, ορισμένα κράτη μέλη που δεν ήταν δικαιούχοι κατάφεραν να χρησιμοποιήσουν την ευνοϊκή οικονομική τους θέση και τους όρους χρηματοδότησής τους για να εφαρμόσουν ευρέα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας (γράφημα 13).

[27] Πρώτον, είναι δύσκολο να σχεδιαστεί ένα αντίστροφο σενάριο των επιδόσεων της αγοράς εργασίας χωρίς το SURE. Δεύτερον, η σχέση παραγωγής-απασχόλησης επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του SURE. Άλλοι παράγοντες σχετίζονται με το ότι οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να αναζητήσουν ενεργά εργασία ή αποθαρρύνονταν από το να το πράξουν, λόγω της παύσης των δραστηριοτήτων μεγάλων τμημάτων της οικονομίας.

[28] Η ανταπόκριση των μεταβολών της οικονομικής ανάπτυξης στην ανεργία συχνά αναφέρεται στην οικονομική βιβλιογραφία ως «ο νόμος του Okun». Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), *Τριμηνιαία έκθεση για τη ζώνη του ευρώ,* ενότητα III, *τόμος 20, αριθ. 2*. Η Κροατία δεν περιλαμβάνεται για λόγους διαθεσιμότητας δεδομένων.

Γράφημα 12: Εκτιμώμενες θέσεις εργασίας που διασώθηκαν ανά κράτος μέλος το 2020 (χιλιάδες)

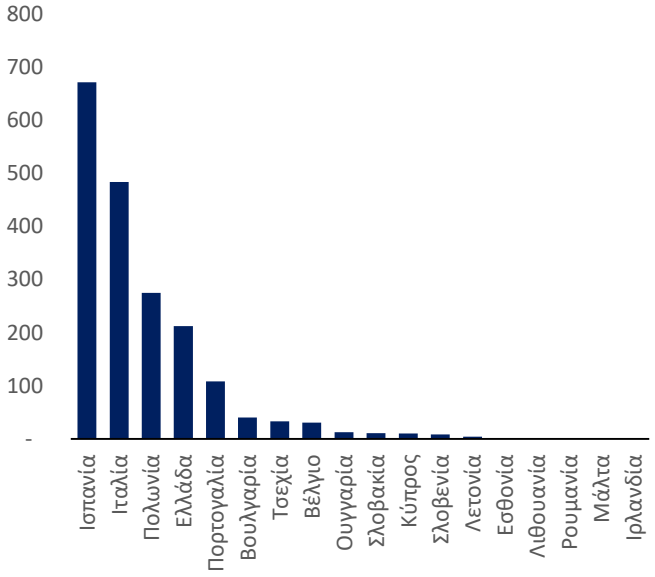

Πηγή: *Υπολογισμοί Ameco και ίδιοι υπολογισμοί.*
Σημείωση: Η εκτίμηση των θέσεων εργασίας που διασώθηκαν προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της πραγματικής και της αναμενόμενης μεταβολής του ποσοστού ανεργίας στα κράτη μέλη, πολλαπλασιαζόμενη επί το εργατικό δυναμικό του 2020. Στηρίζεται στην παραδοχή ότι το πραγματικό και το αναμενόμενο εργατικό δυναμικό είναι τα ίδια. Για ορισμένες χώρες, η εκτίμηση είναι μηδενική, καθώς η πραγματική μεταβολή του ποσοστού ανεργίας ήταν υψηλότερη από την προβλεπόμενη από το μοντέλο. Η αναμενόμενη μεταβολή των ποσοστών ανεργίας αντιστοιχεί στην πρόβλεψη που προκύπτει από μοντέλο παλινδρόμησης ανά χώρα για την περίοδο από το 1999 έως το 2019. Η ανάλυση βασίζεται στην προσέγγιση του νόμου του Okun, όπου η εξαρτημένη μεταβλητή αντιπροσωπεύει τη μεταβολή του ποσοστού ανεργίας και η ανεξάρτητη μεταβλητή αναφέρεται στο ποσοστό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ. Ο υπολογισμός βασίστηκε στα στοιχεία AMECO του φθινοπώρου του 2021.

Γράφημα 13: Σχέση μεταξύ της μεταβολής του ποσοστού ανεργίας και της εκταμιευθείσας χρηματοδότησης στο πλαίσιο του SURE το 2020

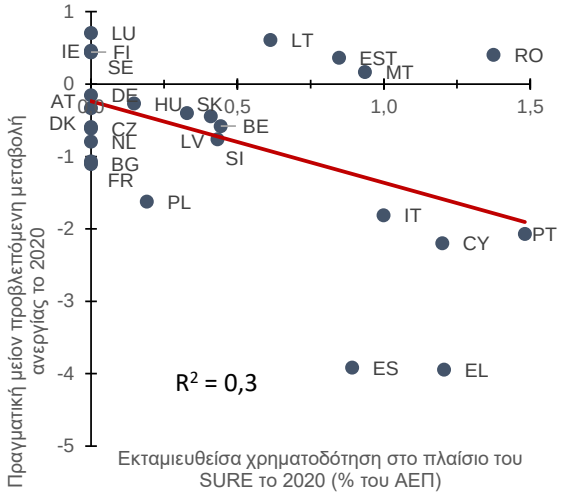

Πηγή: *Υπολογισμοί Ameco και ίδιοι υπολογισμοί.*
Σημείωση: άξονας y: η αναμενόμενη μεταβολή των ποσοστών ανεργίας προκύπτει από το μοντέλο παλινδρόμησης ανά χώρα που εξηγείται στη σημείωση του γραφήματος 12.

Το SURE συνέβαλε επίσης στην πρόληψη της αύξησης της ανισότητας στην αγορά εργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Το SURE φαίνεται ότι απέτρεψε την έντονη αύξηση της ανεργίας στις χώρες των οποίων η αγορά εργασίας είχε υποστεί το μεγαλύτερο πλήγμα κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Πρώτον, η αύξηση του μέσου ποσοστού ανεργίας στους δικαιούχους του SURE ακολούθησε πολύ στενά το ποσοστό σε μη δικαιούχους μετά την κρίση της νόσου COVID-19. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, όταν το μέσο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των δικαιούχων του SURE αυξήθηκε σημαντικά σε σύγκριση με τους μη δικαιούχους (γράφημα 14). Δεύτερον, η διασπορά των ποσοστών ανεργίας μεταξύ των δικαιούχων του SURE μειώθηκε αισθητά μετά την πανδημία COVID-19, συγκλίνοντας σταδιακά στη χαμηλότερη διασπορά που αντιμετωπίζουν οι μη δικαιούχοι SURE (γράφημα 15). Αυτή η μείωση της ανισότητας στην ανεργία είναι η

αντίθετη εικόνα των όσων σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το αποτέλεσμα αυτό υποδηλώνει επίσης ότι δικαιούχοι του SURE ήταν τα κράτη μέλη των οποίων η αγορά εργασίας χρειαζόταν περισσότερο το μέσο.

Γράφημα 14: Εξέλιξη του μέσου ποσοστού ανεργίας μεταξύ των κρατών μελών του SURE και εκτός SURE

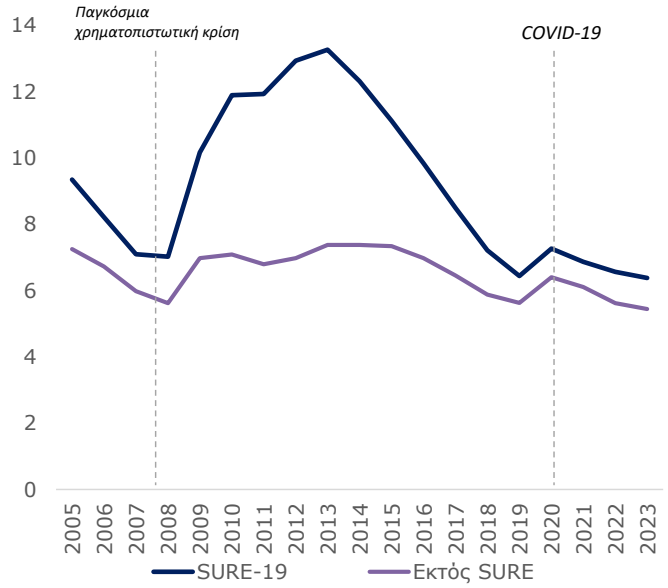

Πηγή: *Ameco.*

Σημείωση: ο όρος «Sure-19» αναφέρεται στα 19 κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία χορηγήθηκε στήριξη στο πλαίσιο του SURE. Ο όρος «εκτός SURE» αναφέρεται στα υπόλοιπα 8 κράτη μέλη της ΕΕ.

Γράφημα 15: Ιστορική διασπορά των ποσοστών ανεργίας μεταξύ των κρατών μελών του SURE και εκτός SURE

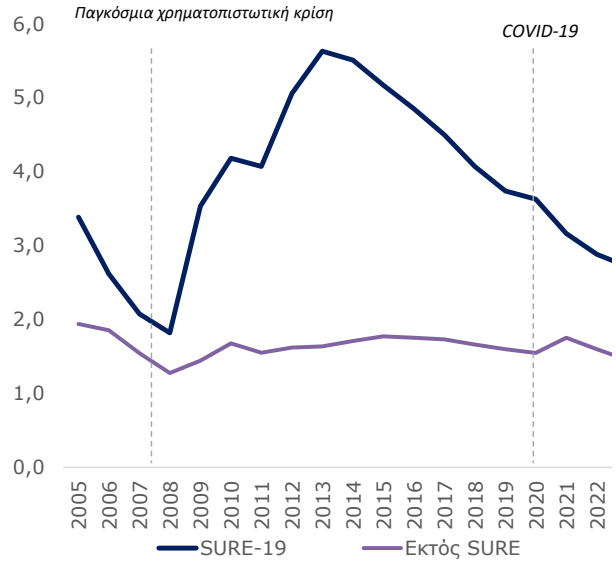

Πηγή: *Ameco.*

Σημείωση: η διασπορά αναφέρεται στην τυπική απόκλιση του ποσοστού ανεργίας των δικαιούχων κρατών μελών του SURE και όσων είναι εκτός SURE, η οποία υπολογίζεται για κάθε έτος.

Οι δίαυλοι μέσω των οποίων το SURE συνέβαλε πρακτικά στο να σημειωθεί ηπιότερη αύξηση της ανεργίας το 2020 εξετάζονται λεπτομερώς στην πρώτη εξαμηνιαία έκθεση. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η ενίσχυση της γενικής εμπιστοσύνης ανά την ΕΕ, η στήριξη και η ενθάρρυνση για τη χρήση συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας και η παροχή δυνατότητας στα κράτη μέλη να δαπανήσουν περισσότερα για τη στήριξη της απασχόλησης και άλλες πολιτικές σχετικά με την πανδημία. Στοιχεία της ad hoc έρευνας που παρουσιάστηκαν στην πρώτη έκθεση έδειξαν ότι το SURE συνέβαλε στην απόφαση της πλειονότητας των δικαιούχων κρατών μελών να θεσπίσουν νέο σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας ή να τροποποιήσουν τα υφιστάμενα συστήματά τους, ενώ έδωσε σε ορισμένα κράτη μέλη τη δυνατότητα να είναι πιο φιλόδοξα όσον αφορά μέτρα παρόμοια με τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας. Το SURE συνέβαλε επίσης στην αύξηση της γενναιοδωρίας ή της διάρκειας των συστημάτων διατήρησης της απασχόλησης, καθώς ενίσχυσε την εμπιστοσύνη των κρατών μελών ώστε να αναλάβουν μεγαλύτερα δάνεια και δαπάνες απ' ό,τι θα έπρατταν διαφορετικά, επωφελούμενα από την εξοικονόμηση επιτοκίων που επιτεύχθηκε από την ΕΕ παρά τη χαμηλότερη πιστοληπτική τους ικανότητα. Η επίδραση στην εμπιστοσύνη καταδεικνύεται περαιτέρω από τα αποτελέσματα της έρευνας του Ευρωβαρόμετρου τον Δεκέμβριο του 2021 που παρουσιάστηκαν

στην τρίτη έκθεση, σύμφωνα με την οποία το 82 % των πολιτών της ζώνης του ευρώ πιστεύει ότι τα δάνεια SURE ήταν καλή ιδέα.

3.2. Εκτίμηση των επιπτώσεων του SURE στην πραγματική οικονομία

Η προστασία της απασχόλησης κατά τα πρώτα δύο έτη της πανδημίας στήριξε μια ταχύτερη ανάκαμψη το 2021 σε σύγκριση με προηγούμενες κρίσεις. Πρώτον, το 2021 το ΑΕΠ και η ανεργία επανήλθαν πιο κοντά στα προ κρίσης επίπεδα στα δικαιούχα κράτη μέλη του SURE σε σύγκριση με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και την κρίση χρέους στη ζώνη του ευρώ μετά το ίδιο χρονικό διάστημα (γράφημα 16). Αυτό συνέβη παρά τα επακόλουθα κύματα της πανδημίας που κατέστησαν αναγκαία την επαναφορά των περιορισμών κατά τη διάρκεια του έτους[29]. Δεύτερον, με βάση τις θερινές ενδιάμεσες προβλέψεις της Επιτροπής του 2022, η οικονομική ανάπτυξη θα συνεχιστεί το 2022 και το 2023, αν και με πιο υποτονικό ρυθμό από ό,τι προβλεπόταν την περασμένη άνοιξη λόγω γεγονότων ανεξάρτητων από τη νόσο COVID-19, και συγκεκριμένα λόγω της ενεργειακής κρίσης και της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπερβαίνει τις επιδόσεις της ανάκαμψης που παρατηρήθηκε στο ίδιο στάδιο μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και την κρίση χρέους στη ζώνη του ευρώ, καθώς η οικονομία της ΕΕ επέστρεψε στο προ πανδημίας επίπεδο παραγωγής της το 2021, ενώ παρέμεινε πολύ κάτω από το προ κρίσης επίπεδο στο ίδιο στάδιο των δύο προηγούμενων κρίσεων[30]. Αυτό υποδηλώνει ότι η διατήρηση της σύνδεσης του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού με τις επιχειρήσεις μέσω συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας και μέσω παρόμοιων μέτρων συνέβαλε στη στήριξη της ταχείας ανάκαμψης, παρά τη δύσκολη επιδημιολογική κατάσταση το 2021[31].

[29] Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η φύση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, και συγκεκριμένα η απότομη απομόχλευση την οποία επέβαλε στον ιδιωτικό τομέα, είχε ιδιαίτερα σοβαρές συνέπειες για τη δραστηριότητα και την απασχόληση, ανεξάρτητα από τα μέτρα στήριξης της απασχόλησης που θα μπορούσαν να ληφθούν.

[30] Ωστόσο, η ανάκαμψη ήταν άνιση. Η μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στην απασχόληση σε τομείς έντασης επαφής, ενώ η απασχόληση στον τομέα της μεταποίησης παρέμεινε στάσιμη. Επιπλέον, τα επίπεδα απασχόλησης των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης εξακολουθούν να υστερούν.

[31] Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Quarterly Report on the Euro Area (Τριμηνιαία έκθεση για τη ζώνη του ευρώ), ενότητα III, τόμος 21, αριθ. 2. Το άρθρο δείχνει ότι το SURE δεν παρεμπόδισε την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, η οποία είναι σημαντική για την αποτελεσματική ανακατανομή των πόρων μετά την έξαρση της πανδημίας και τις διαρθρωτικές επιπτώσεις της στην οικονομία της ΕΕ.

Γράφημα 16: Ιστορική σύγκριση της ανάκαμψης του ΑΕΠ και της ανεργίας έπειτα από κρίση

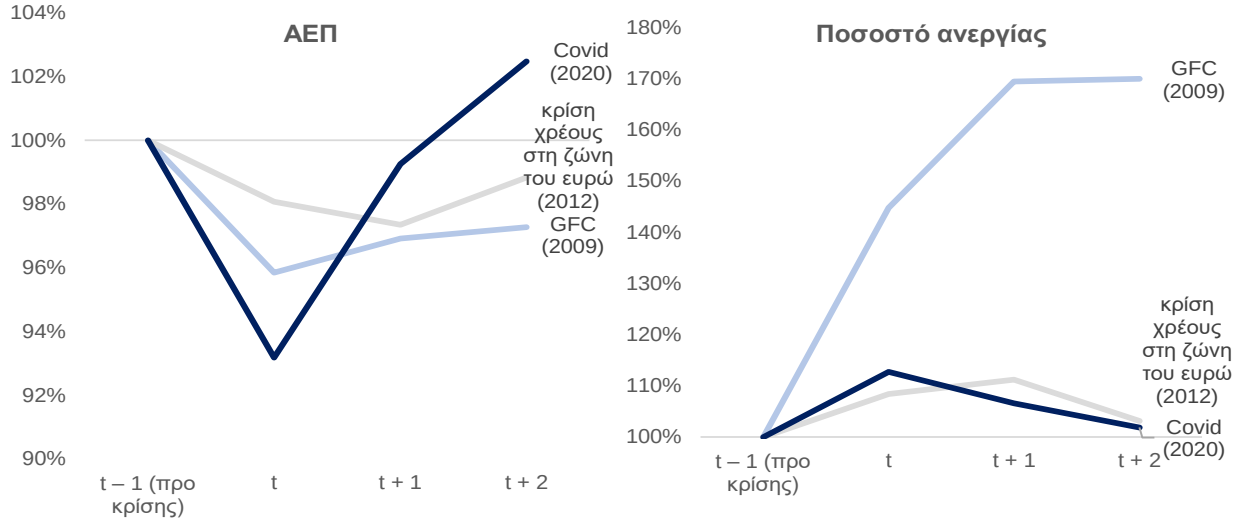

Πηγή: *Ameco (με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2022 για το ποσοστό ανεργίας και τις θερινές ενδιάμεσες προβλέψεις του 2022 για το ΑΕΠ), Eurostat*

Σημείωση: παρουσιάζεται το συνολικό ΑΕΠ και το μέσο ποσοστό ανεργίας για τα δικαιούχα κράτη μέλη του SURE. Η χρονική περίοδος t-1 αναφέρεται στο έτος πριν από τις αντίστοιχες κρίσεις. t=2009 για την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση (GFC)· t=2012 για την κρίση χρέους της ζώνης του ευρώ· t=2020 για την κρίση λόγω Covid. Η περίοδος t+ 2 για την κρίση λόγω Covid αναφέρεται στο 2022.

Τα στοιχεία ερευνών δείχνουν ότι το SURE στήριξε τη δραστηριότητα των οικονομικών τομέων που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία το 2021. Η έρευνα για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές στην ΕΕ έδειξε ότι οι τομείς υπηρεσιών που επλήγησαν περισσότερο από τη νόσο COVID-19 στα δικαιούχα κράτη μέλη του SURE (παροχή καταλύματος, τρόφιμα και ποτά, ταξιδιωτικά πρακτορεία, αθλητικές δραστηριότητες και άλλες προσωπικές υπηρεσίες) εξακολούθησαν να πλήττονται από αναιμική ζήτηση και εμπιστοσύνη ιδίως κατά το πρώτο εξάμηνο του 2021 (γράφημα 17). Αντιθέτως, η μεταποίηση επηρεάστηκε λιγότερο από τους περιορισμούς στις αρχές του 2021 και σημείωσε καλύτερες επιδόσεις. Όπως φαίνεται στο γράφημα 17, οι τομείς που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του SURE ήταν οι υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, κάτι που υποδηλώνει ότι το SURE έχει αντιμετωπίσει τις πιο πιεστικές ανάγκες στηρίζοντας τους τομείς που επλήγησαν περισσότερο[32].

[32] Αυτό φαίνεται να υποδηλώνει ότι το SURE παρείχε πρωτίστως αναγκαία στήριξη. Όπως επισημαίνεται στην υποσημείωση 31, η τριμηνιαία έκθεση για τη ζώνη του ευρώ του 2022 αναπτύσσει την άποψη ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το SURE εμπόδισε την ανάκαμψη στηρίζοντας αδικαιολόγητα τις επιχειρήσεις και περιορίζοντας με τον τρόπο αυτόν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και αποθαρρύνοντας την αποτελεσματική ανακατανομή των πόρων.

Γράφημα 17: Τομεακή ζήτηση υπηρεσιών και δαπάνες SURE

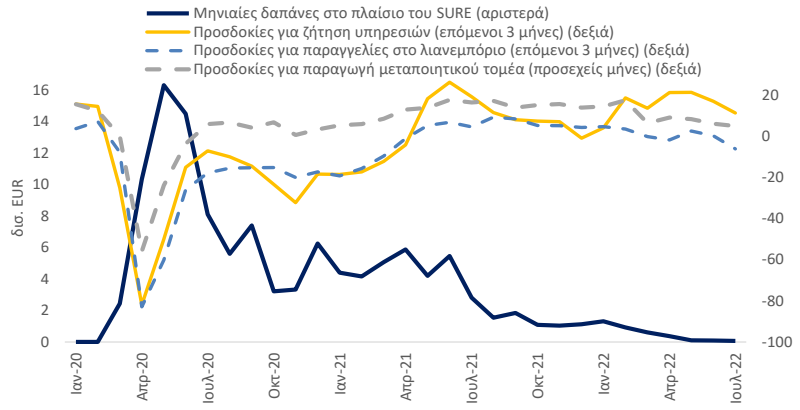

Πηγή: *Πρόγραμμα ερευνών για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές στην ΕΕ — Ιούλιος 2022. Εκθέσεις των κρατών μελών (Ιούνιος 2022)*
Σημείωση: για τις υπηρεσίες, ο μέσος δείκτης εμφανίζεται για τα καταλύματα, τα τρόφιμα και τα ποτά, τα ταξιδιωτικά πρακτορεία, τις αθλητικές δραστηριότητες και άλλες προσωπικές υπηρεσίες.

3.3. Άμεσο χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα: εκτιμώμενη εξοικονόμηση επιτοκίων

Εκτιμάται ότι τα κράτη μέλη έχουν εξοικονομήσει συνολικά 8,5 δισ. EUR σε πληρωμές τόκων με τη λήψη χρηματοδοτικής συνδρομής μέσω του SURE. Το ποσό αυτό βασίζεται στις πρώτες οκτώ εκδόσεις του SURE, έως την εκταμίευση της 29ης Μαρτίου 2022[33] (πίνακας 3). Συνεπώς, η εκτιμώμενη εξοικονόμηση τόκων πιθανότατα θα αυξηθεί με τυχόν εναπομείνασες εκταμιεύσεις. Η εξοικονόμηση αυτή προέκυψε από το ότι τα δάνεια μέσω SURE πρόσφεραν στα κράτη μέλη χαμηλότερα επιτόκια από εκείνα που θα είχαν καταβάλει εάν είχαν εκδώσει τα ίδια κρατικούς χρεωστικούς τίτλους, και αυτό για μέση περίοδο σχεδόν 15 ετών[34]. Αυτό οφείλεται στην ισχυρή πιστοληπτική αξιολόγηση της ΕΕ και στη ρευστότητα των ομολόγων του SURE[35]. Η μεγαλύτερη εξοικονόμηση καταγράφηκε από κράτη μέλη με χαμηλότερες αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας.

[33] Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη μεθοδολογία παρέχονται στην ενότητα III της τριμηνιαίας έκθεσης για τη ζώνη του ευρώ, τόμος 20, αριθ. 2 (2021).
[34] Στις εκτιμήσεις αυτές δεν περιλαμβάνεται πρόσθετη πιθανή επίδραση που μπορεί να είχαν άλλα νέα μέσα έκτακτης ανάγκης, όπως το μέσο SURE, στην εμπιστοσύνη των οικονομικών παραγόντων και στις αποκλίσεις επιτοκίων για τα κρατικά δάνεια των κρατών μελών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούσαν να μειώσουν τον όγκο των δικών τους κρατικών εκδόσεων κατά τις εν λόγω περιόδους χρηματοδότησης, κάτι που πιθανώς βελτίωσε τους όρους που θα μπορούσαν να επιτύχουν με τις εν λόγω εκδόσεις.
[35] Η ΕΕ έχει βαθμολογία AAA από τους οίκους Fitch, Moody's, DBRS και Scope και βαθμολογία AA (σταθερή προοπτική) από τη Standard and Poor's.

Πίνακας 3: Εξοικονόμηση επιτοκίων ανά κράτος μέλος

Κράτος μέλος	Εκταμιευθέν ποσό (σε δισ. EUR)	Μέση απόκλιση	Μέση ληκτότητα	Εξοικονόμηση τόκων (σε δισ. EUR)	Εξοικονόμηση τόκων (% του εκταμιευθέντος ποσού)
Βέλγιο	8,2	0,06	14,7	0,14	1,7
Κύπρος	0,6	0,62	14,7	0,06	9,5
Ελλάδα	5,3	0,73	14,5	0,51	9,7
Ισπανία	21,3	0,44	14,7	1,58	7,4
Κροατία	1,0	1,11	14,3	0,16	15,3
Ουγγαρία*	0,7	1,80	14,8	0,15	22,5
Ιταλία	27,4	0,96	14,8	3,76	13,7
Λιθουανία	1,0	0,04	14,7	0,00	0,5
Λετονία	0,3	0,10	14,6	0,00	1,6
Μάλτα	0,4	0,56	14,6	0,04	8,4
Πολωνία	9,7	0,48	13,3	0,63	6,5
Πορτογαλία	5,9	0,47	14,7	0,41	7,0
Ρουμανία	3,0	2,27	14,6	0,85	28,4
Σλοβενία	1,1	0,23	14,8	0,05	4,3
Σλοβακία	0,6	0,09	14,9	0,01	1,3
Βουλγαρία	0,5	0,37	15,0	0,03	6,6
Ιρλανδία	2,5	0,11	14,7	0,05	2,1
Τσεχία	2,0	0,23	10,1	0,04	1,9
Εσθονία**	0,2	0,00	15,0	0,00	0,0
Σύνολο	**91,8**	**0,64**	**14,5**	**8,48**	**9,2**

Σημείωση: οι εξοικονομήσεις τόκων υπολογίζονται ανά μεμονωμένο ομόλογο και αθροίζονται στις ημερομηνίες έκδοσης και στις ληκτότητες.

** Η Ουγγαρία έχει εκδώσει από το 2020 μόνο δύο ομόλογα σε ευρώ, 10ετούς και 30ετούς διάρκειας, αμφότερα τον Νοέμβριο του 2020. Με τη χρήση αυτών των δύο ομολόγων, η απόκλιση ανάμεσα στις καμπύλες απόδοσης στο εθνικό νόμισμα και σε ευρώ παρεκτάθηκε σε άλλες ληκτότητες και ημερομηνίες έκδοσης.*

*** Η Εσθονία έχει εκδώσει μόνον ένα ανεξόφλητο 10ετές ομόλογο, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για άλλες ληκτότητες. Η απόκλιση από το κοινωνικό ομόλογο EU SURE σε αυτές τις άλλες ληκτότητες υποτίθεται ότι πλησιάζει το μηδέν.*

IV. Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΩΝ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ SURE

Η παρούσα ενότητα αναφέρεται στη συνέχιση της ύπαρξης των έκτακτων περιστάσεων που δικαιολογούν την εφαρμογή του μέσου SURE, όπως απαιτείται από τον κανονισμό SURE[36].

[36] Άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού SURE. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 3 του κανονισμού SURE, η περίοδος διαθεσιμότητας του μέσου κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί να εκδοθεί εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2022. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 4, όταν η Επιτροπή καταλήξει στην οικεία έκθεση εκτέλεσης ότι εξακολουθεί να υφίσταται η σοβαρή οικονομική διαταραχή που οφείλεται στην επιδημική έκρηξη της COVID-19 η οποία επηρεάζει τη χρηματοδότηση των επιλέξιμων μέτρων, το Συμβούλιο,

Ενώ τα περισσότερα κράτη μέλη κατάργησαν σχεδόν εξ ολοκλήρου τους περιορισμούς που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19 κατά τη διάρκεια του 2022, ένα νέο κύμα εξαπλώθηκε σε όλη την Ευρώπη το καλοκαίρι του 2022. Καθώς κατέστη σαφές ότι η απειλή που συνιστά η παραλλαγή Όμικρον ήταν λιγότερο οξεία σε σύγκριση με τα προηγούμενα στελέχη της νόσου COVID-19, τα κράτη μέλη χαλάρωσαν τα περισσότερα από τα εναπομείναντα μέτρα ανάσχεσης με διαφορετικούς ρυθμούς καθ' όλη τη διάρκεια της άνοιξης του 2022. Ωστόσο, ένα νέο κύμα εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη το καλοκαίρι του 2022, επιφέροντας νέα αύξηση των ποσοστών μετάδοσης, νοσηλείας και θανάτων. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), αυτό το κύμα φαίνεται πλέον να έχει περάσει το σημείο κορύφωσης σε όλες τις χώρες της ΕΕ, έχοντας προηγουμένως μετατοπιστεί από τα δυτικά προς τα ανατολικά[37]. Στις 28 Αυγούστου 2022 η μετάδοση σημείωνε πτώση στην ΕΕ/στον ΕΟΧ, με μείωση του ποσοστού ανακοίνωσης συνολικών κρουσμάτων κατά 14 % σε σύγκριση με την προηγούμενη εβδομάδα, παρότι παραμένει σχετικά υψηλό. Η συνολική θνησιμότητα λόγω COVID-19 σε διάστημα 14 ημερών μειώνεται επί τέσσερις εβδομάδες, αλλά αυξήθηκε σε δύο κράτη μέλη.

Ενώ τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης λόγω της νόσου COVID-19 αναμένεται να καταργηθούν σταδιακά με αυξανόμενο ρυθμό, η αναζωπύρωση της πανδημίας COVID-19 στην ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί κίνδυνο για το μέλλον. Μεταξύ άλλων, η προγραμματισμένη κατάργηση των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης για τη νόσο COVID-19 αντικατοπτρίζει την επιτυχή εκστρατεία εμβολιασμού στην ΕΕ, την επικράτηση των λιγότερο επιθετικών στελεχών της νόσου COVID-19 και την προσαρμογή των οικονομιών στις αλλαγές που επέφερε η πανδημία COVID-19. Ωστόσο, η πιθανότητα αναζωπύρωσης της πανδημίας δεν θα πρέπει να αποκλειστεί στην ΕΕ το φθινόπωρο του 2022 ή τον χειμώνα του 2023, κάτι που θα προκαλέσει νέες διαταραχές στην οικονομία[38].

Το υπόλοιπο της χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE θα παραμείνει διαθέσιμο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Περίπου 6,7 δισ. EUR θα παραμείνουν διαθέσιμα. Ωστόσο, το ποσό αυτό είναι πιθανό να μειωθεί αισθητά έως το τέλος του 2022, δεδομένου ότι αρκετά κράτη μέλη εκδήλωσαν ενδιαφέρον για τη λήψη πρόσθετης χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του SURE.

V. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ EU SURE

Η παρούσα έκθεση δεν περιορίζεται στην υποχρέωση υποβολής στοιχείων που προβλέπεται στον κανονισμό SURE, καθώς συμμορφώνεται επίσης με την απαίτηση υποβολής

κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει να παρατείνει την περίοδο διαθεσιμότητας του μέσου, κάθε φορά για επιπλέον χρονικό διάστημα έξι μηνών.

[37] Βλ. έκθεση επισκόπησης χώρας του ECDC, 34η εβδομάδα (έληξε στις 28 Αυγούστου) 2022: https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/index.html

[38] Όσον αφορά τις οικονομικές προοπτικές, ο κίνδυνος δυσμενών εξελίξεων που συνδέεται με την πιθανή αναζωπύρωση του ιού θα ενταθεί από την αυξημένη οικονομική και πολιτική αβεβαιότητα που συνδέεται με τις νέες προκλήσεις που απορρέουν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένης, πρωτίστως, της απότομης αύξησης των τιμών της ενέργειας.

στοιχείων σύμφωνα με το πλαίσιο κοινωνικών ομολόγων EU SURE[39]. Αυτό απαιτεί την υποβολή στοιχείων σχετικά με την κατανομή των εσόδων του SURE, το είδος των δαπανών και τον αντίκτυπο του SURE.

Η κατανομή των εσόδων του SURE ανά δικαιούχο κράτος μέλος και ανά είδος επιλέξιμων κοινωνικών δαπανών παρουσιάζεται στις ενότητες 1.1 και 2.2, αντίστοιχα. Έως τον Ιούνιο του 2022 είχε εκταμιευθεί στα κράτη μέλη πάνω από το 98 % του ποσού των 93,3 δισ. EUR που διατέθηκε, ενώ το 99 % του ποσού αυτού έχει ήδη δαπανηθεί.

Οι δημόσιες δαπάνες στο πλαίσιο του SURE εξακολουθούν να είναι πλήρως εναρμονισμένες με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ). Η ανάλυση των δημόσιων δαπανών που χρηματοδοτούνται από το SURE ανά επιλέξιμη κοινωνική δαπάνη, όπως περιγράφεται στο πλαίσιο για τα κοινωνικά ομόλογα, δείχνει ότι το 97 % δαπανάται για τη μείωση του κινδύνου ανεργίας και απώλειας εισοδήματος. Όπως απεικονίζεται στο γράφημα 18, αυτό στηρίζει τον ΣΒΑ 8 (αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη). Το υπόλοιπο 3 % δαπανάται σε μέτρα που αφορούν την υγεία, τα οποία στηρίζουν τον ΣΒΑ 3 (καλή υγεία και ευημερία).

Οι επιπτώσεις του SURE αναφέρονται στις ενότητες 2.3 και 3. Παρέχονται εκτιμήσεις σχετικά με τον αριθμό των ατόμων και των επιχειρήσεων που έλαβαν στήριξη από το SURE για το 2020, το 2021 και το 2022. Το SURE συνέβαλε στην προστασία εκτιμώμενου αριθμού 1,5 εκατομμυρίου θέσεων εργασίας που διασώθηκαν το 2020, όπως φαίνεται στην ενότητα 3.1. Το SURE αποδείχθηκε ότι στήριξε την ανάκαμψη της ανάπτυξης το 2021 και το 2022, όπως φαίνεται στην ενότητα 3.2. Εκτιμάται τώρα ότι τα κράτη μέλη έχουν εξοικονομήσει 8,5 δισ. EUR σε πληρωμές τόκων, όπως φαίνεται στην ενότητα 3.3.

[39] Το πλαίσιο κοινωνικών ομολόγων EU SURE ορίζει ένα πρότυπο, το οποίο παρέχει στους επενδυτές διασφαλίσεις ότι τα ομόλογα της ΕΕ που εκδίδονται στο πλαίσιο αυτό αφορούν έργα που εξυπηρετούν έναν πραγματικό κοινωνικό σκοπό. Συνεπώς, το πλαίσιο συνάδει με τις αρχές της Διεθνούς Ένωσης Κεφαλαιαγορών (ICMA) για τα κοινωνικά ομόλογα, δηλαδή i) χρήση των εσόδων, ii) διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής έργων, iii) διαχείριση εσόδων και iv) υποβολή εκθέσεων. Για περαιτέρω λεπτομέρειες, βλ.: eu_sure_social_bond_framework.pdf (europa.eu).

Γράφημα 18: Πλαίσιο κοινωνικών ομολόγων και χαρτογράφηση ΣΒΑ

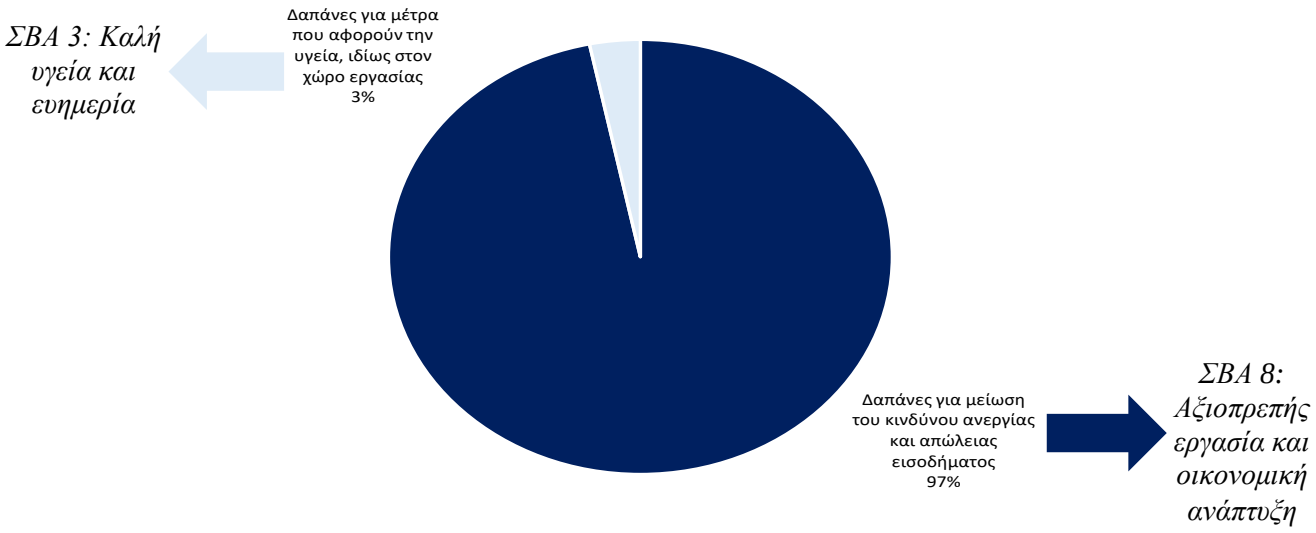

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συναλλαγές και τις εκταμιεύσεις στο πλαίσιο του SURE

Πίνακας A1: Εκταμιεύσεις σε κράτη μέλη στο πλαίσιο του SURE (σε δισ. EUR)

Χώρα	**Συνολικό ποσό δανείου**	**1η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 20.10.2020 Εκταμίευση: 27.10.2020			**2η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 10.11.2020 Εκταμίευση: 17.11.2020			**3η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 24.11.2020 Εκταμίευση: 1.12.2020	**4η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 26.1.2021 Εκταμίευση: 2.2.2021			**5η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 9.3.2021 Εκταμίευση: 16.3.2021	**6η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 23.3.2021 Εκταμίευση: 30.3.2021			**7η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 18.5.2021 Εκταμίευση: 25.5.2021			**8η έκδοση EU SURE** Συναλλαγή: 22.3.2022 Εκταμίευση: 29.3.2021	**Σύνολο εκταμιεύσεων**	**% του αιτούμενου συνόλου**	**Μέση ληκτότητα**
		10 έτη	20 έτη	**Σύνολο**	5 έτη	30 έτη	**Σύνολο**	15 έτη	7 έτη	30 έτη	**Σύνολο**	15 έτη	5 έτη	25 έτη	**Σύνολο**	8 έτη	25,6 έτη	**Σύνολο**	15 έτη			
Βέλγιο	8,2							**2,0**	1,3	0,7	**2,0**		1,3	0,9	**2,2**	1,1	0,9	**2,0**		**8,2**	**100 %**	**14,7**
Βουλγαρία	0,5															0,3	0,2	**0,5**		**0,5**	**100 %**	**15,0**
Κροατία	1,0				0,3	0,2	**0,5**					**0,5**								**1,0**	**100 %**	**14,3**
Κύπρος	0,6				0,2	0,1	**0,3**		0,2	0,1	**0,2**					0,1	0,0	**0,1**		**0,6**	**100 %**	**14,7**
Τσεχία	2,0											**1,0**	1,0		**1,0**					**2,0**	**100 %**	**10,1**
Εσθονία	0,2															0,1	0,1	**0,2**		**0,2**	**100 %**	**15,0**
Ελλάδα	5,3				1,0	1,0	**2,0**		0,7		**0,7**					1,6	0,9	**2,5**		**5,3**	**100 %**	**14,5**
Ουγγαρία	0,7							**0,2**	0,2	0,1	**0,3**								**0,1**	**0,7**	**100 %**	**14,8**
Ιρλανδία	2,5												1,3	1,2	**2,5**					**2,5**	**100 %**	**14,7**
Ιταλία	27,4	5,5	4,5	**10,0**	3,1	3,4	**6,5**		4,5		**4,5**	**3,9**	0,7	1,2	**1,9**		0,8	**0,8**		**27,4**	**100 %**	**14,8**
Λετονία	0,3				0,1	0,0	**0,1**		0,0	0,0	**0,1**					0,1	0,0	**0,1**		**0,3**	**100 %**	**14,6**
Λιθουανία	1,0				0,2	0,1	**0,3**					**0,3**				0,2	0,2	**0,4**		**1,0**	**100 %**	**14,7**
Μάλτα	0,4				0,1	0,0	**0,1**					**0,1**				0,1	0,1	**0,2**		**0,4**	**100 %**	**14,6**
Πολωνία	11,2	1,0	0,0	**1,0**					2,6	1,7	**4,3**		1,4		**1,4**	1,1	0,5	**1,6**	**1,5**	**9,7**	**87 %**	**13,3**
Πορτογαλία	5,9							**3,0**								1,5	0,9	**2,4**	**0,5**	**5,9**	**100 %**	**14,7**
Ρουμανία	3,0							**3,0**												**3,0**	**100 %**	**14,6**
Σλοβακία	0,6							**0,3**				**0,3**								**0,6**	**100 %**	**14,9**
Σλοβενία	1,1				0,2	0,0	**0,2**		0,5	0,4	**0,9**									**1,1**	**100 %**	**14,8**
Ισπανία	21,3	3,5	2,5	**6,0**	2,9	1,2	**4,0**			1,0	**1,0**	**2,9**	2,4	1,7	**4,1**	1,9	1,4	**3,4**		**21,3**	**100 %**	**14,7**
Σύνολο	**93,3**	10,0	7,0	**17,0**	8,0	6,0	**14,0**	**8,5**	10,0	4,0	**14,0**	**9,0**	8,0	5,0	**13,0**	8,1	6,0	**14,1**	**2,2**	**91,2**	**98 %**	**14,5**

Πίνακας Α2: Κύρια στατιστικά στοιχεία των δανειοληπτικών συναλλαγών της ΕΕ στο πλαίσιο του SURE (σε EUR)

	SURE #8 (Μάρτιος 2022)
Δόση	15 έτη
Μέγεθος ομολόγου	2,17 δισ.
Απόδοση	1,199 %
Περιθώριο	MS – 8 μ.β.
Απόκλιση έναντι του Bund (γερμανικού ομοσπονδιακού ομολόγου) (μονάδες βάσης)	55,9
Απόκλιση έναντι του OAT (γαλλικού ομολόγου) (μονάδες βάσης)	4,9
Εκχώρηση νέας έκδοσης	1 μ.β.
Συνολική ζήτηση επενδυτών	35 δισ.

Σημείωση: αυτά τα στατιστικά στοιχεία αναφέρονται στα δάνεια που συνήψε η Επιτροπή εξ ονόματος της Ένωσης. Η εκχώρηση νέας έκδοσης αναφέρεται στην πριμοδότηση που καταβάλλεται στους επενδυτές οι οποίοι αγοράζουν ομόλογο νέας έκδοσης πέραν του περιθωρίου στο οποίο τα αντίστοιχα ομόλογα θα αναμενόταν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στη δευτερογενή αγορά.